

Massenet és Delibes.

A hazánkba rándult francziák közt kiváló helyet foglalnak el Massenet és Delibes zeneszerzők. A főváros zeneértő közönsége már ismeri őket műveik után, de ismerheti amugy is, mert mindketten már voltak Budapesten. Massenet jeles «Lahor király»-as «Herodiás» dalművei az opera repertoír-

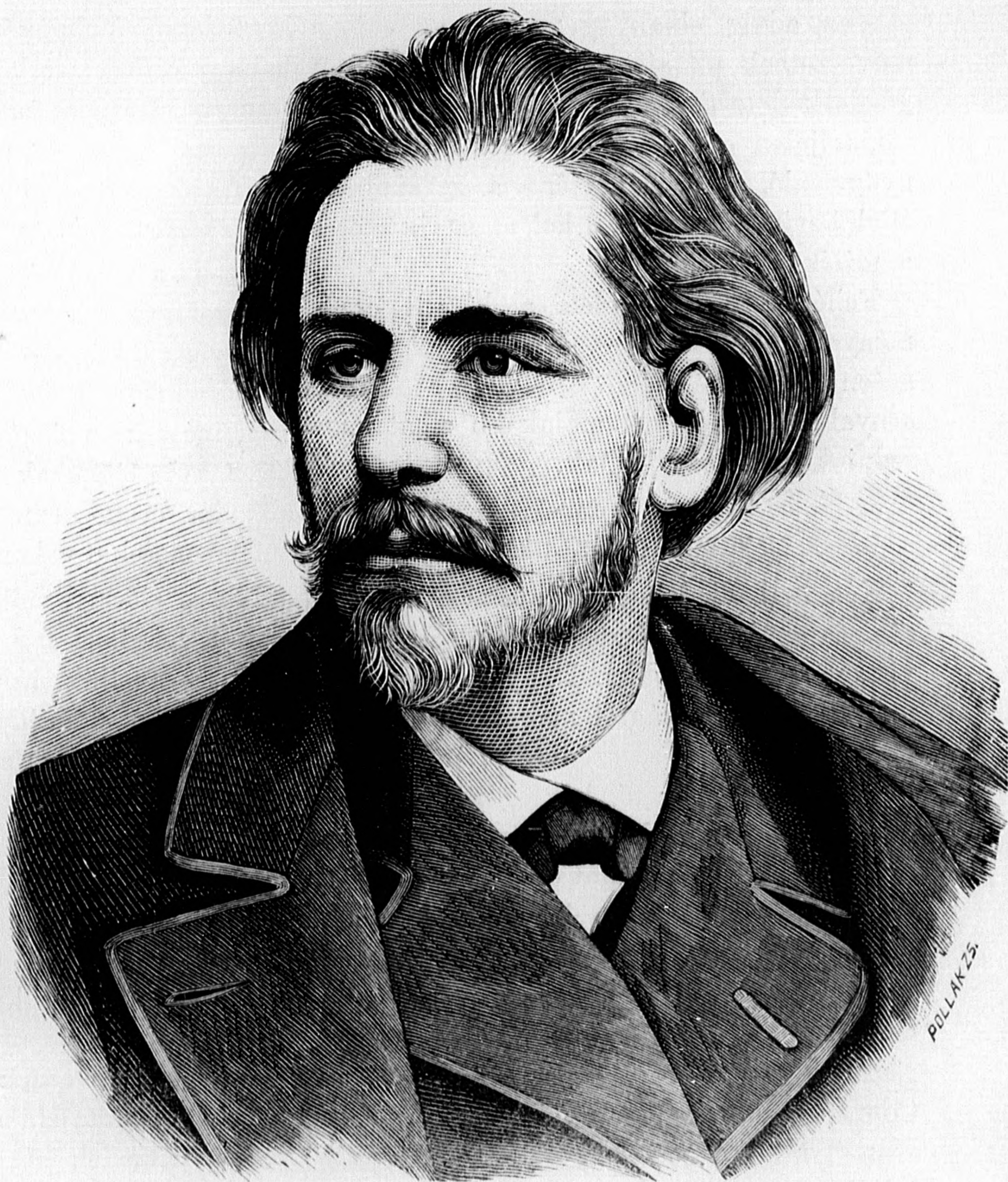
A hatvanas években a zenei közizlés Franciaországban a legnagyobb egyetértésben élt egyes zeneszerzők frivol irányával.

Az a zeneszerzői csoport, a melynek Offenbach legismertebb képviselője volt, jól értett ahhoz, hogyan kell a zenét az uralgó áramlatokkal összeegyeztetni. Fődolog volt a sallang, a mely eltakarta gondolatürességét. Lábrakapott valami nyegle irány,

Ez az utóbbi adat pedig sok tekintetben érdekes. Köztudomásu dolog, hogy a francziák mily szigoruan tiltakoznak mindama kísérletek ellen, melyek Wagner műveinek francia földön való terjesztését czélozzák. Csakis a legutóbbi években sikerült Carvalho-nak, az Opera Comique igazgatójának, Lohengrin egy felvonását hangversenyteremben előadni. A közönségnek

DELIBES LEO.

MASSENET JULES.

darabjait képezik. Éva misztériumát a zenedelvelők egylete adta elő a télen, zongoradarabjai mindenütt közkézen forognak, a hol az emberek a jó zenét szeretik. Ép oly népszerűségnek örvend Delibes is, vagy ki ne ösmerné az ő zseniálisan kedves Coppéliáját, a poetikus Sylviát, Nailát, a szellemes zenéjü Le roi la dit (A király mondta) dalművet, A Jean de Nivellet és a Chatoui kastélyt!

A francia zene történetében mind a két szerzőnek fontos szerep jutott osztályrészül.

mely beteges termékeivel sokáig uralkodott a közönség tetszése felett. A beállott reakció fő koriféusai közt látjuk Massenet-t és Delibes Leót. Mindketten nagy képzettséggel és képességgel léptek ki a küzdőterre. Massenet az operairodalomra adta magát, Delibes pedig a ballet elsőkélyesedett műfaját reformálta.

Mindketten a párisi konzervatóriumból kerültek ki s mindketten nagy buzgalommal tanulmányozták a nagy Wagner Rikárdot és műveit.

tetszett a dolog, de nem melegedett föl mellette. Még mindig emlékében élt Wagner amaz emlékezetes irodalmi fellépése a francia nemzet és zeneszerzői ellen.

Wagnert tehát a saját neve alatt eddig nem fogadta be a francia a társaságba, mikor azonban Delibes és Massenet, megizmosodva a német mester nagy műveinek tanulmányozásában, bevitték javításait s eszméinek nagy részét műveik zenéjébe elfogadták az eszmét, ha visszautasították is az egyént.

Massenet és Delibes sokat tanultak Wagnertől. Elsajátították a mester egyik legfőbb tulajdonságát, a művészi hangszerelést, ellesték modulációinak titkát s szólam vezetésének eredeti szerkezetét, s mindezt felolvasztották a maguk költői egyéniségének melegével.

Massenet patétikusabb, Delibes eredetibb. Massenet szellemes s így mindig érdekes, Delibes zseniális s így mindig új; Massenetnek nagyobb a drámai tehetsége, Delibesnek több az invenciója. Liszt egy ízben azt mondta, hogy Delibes az egyedüli zeneszerző, kinek mai napság gondolatai vannak. A formák kerekdedségében, a kifejezés tisztaságában és csínjában, a finom és szellemes előadási módban azonban mindketten megegyeznek.

Delibesnek azonkívül nagy reformátori tehetsége van. Az ő fellépése előtt meglehetősen gyenge lábón állott a ballet. Delibes ezt az addig elhanyagolt ágát az előadó művészetnek műfajjá emelte. Mindenekelőtt gondoskodott tisztességes, értelmes szövegről, teljesen emancipálta magát a sablonok nyüge alól s haladt előre a zsenialitása által bevilágított uton, a hol az egyik sikert a másik után aratta.

Fellépésüknek meglett a kivánt eredménye. Műveik népszerűekké lettek, lényegesen hozzájárultak az izlés megjavításához s nyakát szegték a mindinkább elhatalmasodni kezdő slendriánnak.

Magyar-francia barátság.

Két heti diadalut, bankettezés, mulatozás, eszem-iszom, tósztozás után a francziák visszatértek hazájokba. Hogy a benyomás, melyet Magyarországról magukkal visznek, kedvező, kétséget se szenved. Látták, hogy itt egy vendégszerető, lelkes, hevülni tudó, szabad, őszinte és büszke nép lakik, mely a francziát szereti mint idősb testvérét s ezt az egész világ előtt bármikor kész bevallani. Azok a francziák, a kik a magyarok iránt rokonszenvet hoztak ide, öregbédett-szimpatiákkal fognak visszatérni Párisba. Az a lelkesedés, melytől Lesseps, Coppée, Delibes és a többiek szemei sugároztak, őszinte volt; de jókedvükben, valljuk be őszintén, volt valami abból a fesztelenségből is, melyet ha érezni akarunk, saját körünkől kimenekülünk olyan társaságba, a hol mindent vagy nagyon sokat engedhetünk meg magunknak.

A mintapinczében hordókról tolytak a felköszöntések s maguk a francziák követelték az: au tonneau-t; a muzeumban rendezett estélyen néhány francia a jóféle magyar boroktól oly emelkedett hangulatba jött, hogy kalapját a földhöz vagdosta; Lesseps az alföldön széles nemzeti színű szalagos kalapban, Coppée pedig parasztszürben járkált. Konfidensekké lettek, mint

régi ösmerősök vagy patrónusok, a kik nem tartják szükségesnek, hogy sok teke-tóriával viseltessenek védenzeik iránt, ha meglátogatják. S jellemző, hogy épen a kevésbbé mivelte Alföldön jártak a francziák legszelesebb kedvvel, míg Tátrafüreden rendezői ügyetlenség miatt tüntetőleg ott-hagyták a hangversenytermet, midőn Zichy Géza zongorázni készült. Mulattak, ettek-ittak, ölelgették a magyarokat, megforgaták még a parasztleányokat is, de komoly benyomást, úgy látszik, nem sokat szereztek.

Lehet, hogy a francia vérmérsékletnek, a felületesség iránti nagy hajlamnak is van ebben része.

Másnak csakugyan nem lehet tulajdonítani azt, hogy a Figaro tudósítója, miután két hétig időzött Magyarországon és mindennap csupa magyarral érintkezett, Pulszky Ferenczet lapjában a legnagyobb magyar költők egyikének mondja s el akarja hitetni honfitársaival, hogy Szentesen ebéd után bajuszpedrőt hordtak körül; hogy egy másik francia Vácot egyetemmel ajándékozta meg, egy harmadik pedig úgy aposztrofálja Magyarországot, mint «Széchenyi, Kossuth és Czuczor hazáját».

Ezek a francia baklövések annyira megszokottak, hogy már fel se tűnnek s bizonyára számosak lesznek abban a könyvben is, melyet a Magyarországon járt írók és művészek (a festők, zeneszerzők is) közösen szándékoznak szerkeszteni hazánkról; ha csak nem küldik el mindig a kefelevonatokat valami magyar barátjoknak.

Igy is előre mondható, hogy az a könyv csak a felszinen fog mozogni. Mert a francziák, ismételjük, ittlétükkor csak azt látták, hogyan muzsikál a cigány, hogyan veri össze a magyar ember bokáját, hogyan esznek-isznak, ölelkeznek, csókolóznak, éljenek Árpád országában; de a magyar nép munka és szellemi viágából vajmi keveset láttak. Megtanulták, hogyan lehet a magyarral duhajkodni, puszikodni, fraternizálni; de abból, a mit egy nép komoly törekvései és eredményei előtti respektusnak, becsülésnek neveznek, aligha visznek magukkal valamit. Ha megkérdezik őket Párisban, milyenek hát azok a magyarok, azt fogják válaszolni: «Pompás fickók; esznek, mint a rómaiak, isznak, mint a kefekötő, torkuk olyan, hogy egy esztendeig is kiabálhatnak, még se reked be,— no és a francziákat nagyon szeretik». Szóval, Magyarország nekik még mindig csak — érdekes ország.

Ennyit és nem többet láthattak a francziák Magyarországból. A kiállítást csak futólag nézték meg, s ott is inkább csak ismerkedtek, ezenkívül (ha a színházakat s egy pár bekukkantást ide-oda leszámítunk) nem láttak mást, mint a mezőhegyesi ménest. Felföldi utjokban ellenben nem gondolhattak másra, mint arra, hogy Magyar-

ország szép ország, a természet mindenféle gazdagságával megáldva, de parlagon hever, természeti kincsei nincsenek kihasználva. Az Alföldről néma csend!

Ne kövessük tehát a «vakulj magyar» öröklött, régi elvét, hanem vessünk magunkkal komolyan számot s fontoljuk meg higgadtan, micsoda haszna lesz a francziák látogatásának. A francziák, távol tőlünk, egymás közt aligha fogják a magyarokról azt mondani, hogy *kultúrnép*, hanem, hogy zseniális, természeti kincsekkel bővelkedő, rokonszenves, haladó és törekvő nemzet. És ennyi elég. Ha ennyi jó benyomást visznek magukkal a francziák, már akkor örülhetünk, hogy itt voltak. Más szempont alá esnek a hírlapi referádák. Ezek természetesen kedvezők. Őszinteségükben nem kell nagyon bizni, de ez mitse tesz. Magyarországról egy-két napig, vagy ugyanannyi hétig meleg hangu czikkeket irnak az összes francia lapok s hazánk megszűnik agyonhallgatott ország lenni. Divatba jó Magyarország; eleinte mint specialitás, később talán, mint komolyan számbavehető, egészséges, friss nép.

Egyébiránt, hogy a francziák ittléte mekkora erkölcsi haszonnal járt a magyarokra nézve, bizonyítja a német lapok gúnyos és irigykedő hangja is, továbbá az a körülmény, hogy a francia-magyar napokban nem vett részt — Jókai Mór. *R. Gy.*

Francziák Magyarországon.

Két hét óta egész Magyarország viszhangzik nyilvánításától ama rokonszenvnek, melyet a magyar nemzet I. Napoleon és Molière népe iránt érez. A magyarok, viszonzásul amaz előzékeny szivességnek, mellyel a francziák két év előtt a magyar írói és művészi kör Párisba rándult tagjait fogadták, meghívták őket kiállításunk és fővárosunk megtekintésére.

A várva-várt vendégek, összesen harminczhatan a francia írói és művészi világ kitünőségei közül e hó 9-én reggel szálltak ki Budapesten a bécsi hajóról a parton összesereglett sok ezernyi közönség szünni nem akaró éljenzése közt. A vendégek közt vannak: Ferdinánd Lesseps, a szuezi csatorna alkotója, François Coppée a híres költő, Leo Delibes és Jules Massenet hírneves zeneszerzők, Lichtenstein ezredes, Grévy hadsegéde és a katonai iroda főnöke, Armand Gouzien, a szépművészetek felügyelője, Robin tanár, Félicien Rops rézkarcoló és aquarell-festő, az írók közül: Dreyfuss, Ulbach, Blavet, Badin, Lostalot, Monté, Young, Ratisbonne, Trefeu, Berardi, a festők közül: Georges Clairin, Gerard, Nicolas Escalier, Tony Robert Fleury, továbbá dr. Pozzi, a párisi orvosi egyetem tanára, a Duplan testvérek, kiknek egyike a Seine departement alpréfetje sat.

Vendégeink utközben kiszálltak Szobbnál s Luczenbacher főrendiház tag villájában reggeliztek. Itt érte őket az első kellemes meglepetés. Annette Baille k. a., ki a Luczenbacher-családnál nevelőnő s kinek apját mint franc-tireurt a németek 1870-ben

megölték, a francia vendégek mindegyikének egy gyönyörűen összeállított rózsacsokrot nyújtott át, melyhez néhány üdvözlő sor volt csatolva.

Budapestre érkezéskor Pulszky Ferencz és Gerlóczy alpolgármester üdvözölték a vendégeket, a kiknek nevében Lesseps válaszolt. Elszállásolásuk után az irói körben gyültek össze a tiszteletükre rendezett fényes villásreggelire. Ez volt az első stációja a francia magyar barátkozásnak s a lelkesnél lelkesebb tósztok szakadatlan sorozatának. Ezután futólag megtekintették a kiállítást, honnan a Frohner fogadóba gyültek össze az irói kör banketjére. Ismét lelkes tósztok. Rákóczi és Marseillaise felváltva. Este a krisztinavárosi szinkörben gyönyörködtek Blaháné gyújtó dalaiban.

A következő napon, aug. 10-én a lelkesedés még magasabb fokot ért el. Dél előtt meglátogatták a mintapinczét, a hol a jó magyar borok annyira feltűztek, hogy Lesseps-et se véve ki, a hordóról mondták el tósztaikat. Innen a kiállítás tüzetesebb megtekintésére indultak. Este diszeládás a színházban. Előadták Coppée és Dreyfuss egy-egy kis darabját s egy Molière-darabot. Óriási lelkesedés. Közönség állva tapsol, midőn Coppée a lámpák előtt megjelenik. Színház után fényes nestély a muzeum oszlopcsarnokában. A lelkesedés forrpontja. Lesseps, Ulbach csárdást tánczolnak.

Kedden, augusztus 11-én megtekintették Budavárát, a vigadóban reggeliztek, sétahajózást tettek a Dunán, gyönyörködtek a Margitszigetben s résztvettek a József főherceg által tiszteletükre adott ebéden, melyen Foucher de Careil gróf francia nagykövet is jelen volt. Este diszeládás az operában. A program Delibes és Massenet műveiből állott Szerzők maguk dirigáltak.

Szerdán, augusztus 12-én a lelkesedés non plus ultrája. Emlékezetes nap. A francziák sok ezernyi éljenző közönség jelenlétében ünnepélyesen megkoszorúzták Petőfi szobrát. Az óriási koszorú ez a felírás volt olvasható:

LES AMIS FRANÇAIS DE HONGRIE
À PETŐFI
AOUT 1885.

A koszorút a következők vitték: Massenet, Delibes, Gouzien, Proth Mario, Dreyfuss, Blavet, Lostalot, Yung, Bérardi, Clairin, Fleury, Guerard, Escalier, Robin és Pozzi. Lesseps, Coppée és Pulszky Ferencz a szobor rácsozatán belül állottak. Lesseps beszéde, mely a megkoszorúzást megelőzte, magyar fordításban így hangzik:

«Uram! A francia küldöttség ma összegyült Petőfi Sándornak, ama nagynevű költőnek szobra előtt, kinek keblében hazafias és hősiesszív dobogott. Nem akarta, hogy budapesti látogatása elmuljék a nélkül, hogy látogatást ne tenne a segesvári vértanunál'.

Mit mondom? Vértanu. Vajon vértanu-e az a fiatal ember, a kit a csaták forgóvihara elragadt, a ki a hazája függetlenségéért vívott harc áldozata volt? Oly tündöklő fénysugárt hagyott maga után, mely ma is mint régente, fölmelegíti, lelkesíti azokat, kik a nagy dolgokat szeretik, tudniillik a magyarokat.

Nem! Az, a kit e perczen üdvözlünk, nem vértanu.

Eltűnt, megsebesült a harcok közepe, 26 éves korában, miután hazájáért többet tett mint mások, kik hosszú életpályát szenteltek annak. Petőfi nem halt meg; isten küldötte ő, ki ott fen öröklik a szép és drága Magyarország felett».

Lelkesedés leirhatatlan. Coppée nem tudott szóhoz jutni. Kezeivel intett, hogy beszélni akar, s föllépett a talapzat legfelső lépcsőjére, honnét egész alakja látható lett. Azután szavalni kezdte költeményét, melyet lapunk más helyén közlünk s melyben Petőfit, az ő «testvérét» dicsőíti. Ujra lelkesedés. Pulszky beszéde után Coppée fölsietett a szobor talapzatára, levette melléről a rózsabokrétát s reszkető hangon, szenvedélyes taglejtéssel így szólott: «Egy szép, fiatal hölgy tisztelt meg ezzel a virággal, ime, hódolatom jeléül leteszem a nagy költő, Petőfi szobrának talapzatára». — És ezzel a bokrétát a nép zugó éljenzése közben letette a szobor talapzatának egyik párkányára. E megható jelenet után Gyenes László, a nemzeti színház tagja lépett az emelvényre, s magyar fordításban szavalt el Coppée költeményét.

És most következett egy olyan jelenet, a melynél szebbet és elragadóbbat nem rendeztek Magyarországon soha! A francziák a koszorút a szoborhoz vitték. Valamennyien átléptek a rácsozaton és a szobor talapzatán csoportosultak. Senki más nem volt ott csak ők. Fölemelték az óriási koszorút s fölhúzták a szoborra. Jókai Mór, Petőfi ifjúkori barátja, *nem volt jelen az ünnepélyen*.

Délután a főváros adott fényes bankettet a Dobos-féle vendéglőben. Este a vendégek felvidéki utjokra indultak.

Utközben: Gödöllőn, Bánrévén, Rozsnyón, Dobsinán mindenütt lelkesen fogadták. A dobsinai jégbarlang nagyszerűsége fölött általános bámulat. Banket, tósztok. Poprádon, Tátrafüreden hasonló lelkes hangulat. Lesseps megglepte a sok kihasználatlan természeti szépség s említést tett, hogy legközelebb Budapestre jó felolvasást tartani, hogyan lehetne a természet e me gazdag szépségeit jobban értékesíteni

Innen Kassa felé. Itt kiadulnak a gázlángok, de nem a lelkesedés. Szolnokon, Mezőtúron, Csabán éljenzések szünni nem akaró riadalma. Aradon új érdekes mozzanat. A 13 vértanu kivégzési helyét jelző oszlop mellett Lesseps honfitársai nevében érzékeny hangon kijelenté, hogy igenis nagyra becsülik ők e szent helyet, hol a szabadságért mindenker lelkesülő magyarok vértanuinak hamvai nyugszanak. Ezután térdet hajtott és keresztet vetett az oszlop előtt. Coppée hangosan sirt.

A vasárnap délután Aradon rendezett diszebédén Coppée elárulta, hogy a francia írók és művészek, a kik most hazánkat beutazzák, könyvet fognak írni Magyarországról s abba mindnyájan dolgoznak, ki tollal, ki rajzonnal; a zeneszerzők az ellesett magyar motívumokból fognak egyet-mást bemutatni benne a francia közönségnek. A könyv őszre jelenik meg s előre láthatólag az első olyan munka lesz, a mely Franciaországban megjelenve, hazánkról hű és való képet nyújt.

Klotild főhercegnő is megemlékezett a francziákról. Aradra a következő táviratot küldötte:

«Klotild csász. és királyi főhercegné ő fensége megbizott, hogy *Lesseps* gróf nagyméltóságának, valamint tisztelt honfitársainak legőszintébb köszönetét nyilvánítsam üdvözlő tiszteletük kifejezéseért. Ő fensége egyszersmind sajnálatát fejezi ki azon, hogy nem fogadhatta a tisztelt urakat. Zichy grófné udvarhölgy».

József főherceg is *melegen megköszönte* a francziáknak azt a kiváló figyelmet, melyben fenséges nejét, Klotild főhercegnőt Tátrafüreden részesítették.

Mezőhegyesen alkalmat vettek maguknak a közös hadsereg tisztjei is, hogy a francziáknak tisztelegjenek. Lesseps itt elragadtatva szólott arról a nagyszerű hatásról, melyet a mezőhegyesi mintagazdaság és ménés reá gyakorolt. Ulbach szerint Magyarország e tekintetben megelőzte Franciaországot.

Mezőhegyesről Kétegyházán és Orosházán át Mágocsra vitt az ut, Károlyi Alajos gróf londoni nagykövet kastélyába. Kétegyházán Coppée megvette egy magyar paraszt szürét, magára vette és úgy folytatta utját. Ebből a nagy lelkesedésből egy kis kellemetlenség is keletkezett. Orosházán ugyanis a tolongás közben a rendezők a parasztnépet félretolták, így Coppéet is, kin szür volt, és ismerősöknek kellett magukat közbevetniök, hogy kocsijához juthasson.

Következett Szentes. Óriási lelkesedés; eszem-izom, tósztok. A mikor a városba érkezett az első koci, Lessepsnek, kinek ezilinderét már Orosházán széles nemzeti pántlikával felsallangozták, a tömeg közbe fogta kocsiját és úgy vonszolta félóráig. A francziák meglepetve nézték mindezt, mert hasonló fogadtatásban nemcsak ők, de mások se részesültek sehol a világon.

Szentesről elbucszva a francziák, sirva fakadtak s azt mondták, hogy ehez hasonlót soha életükben nem láttak.

Szegedre már nincs elég szuperlativus. A francziák azt mondták, hogy látogatásuknak messze kiható világtörténelmi fontossága van. Hogy hálájokat Szeged iránt leróják a francziák, elhatározták, hogy valamennyi vendég valamivel hozzá fog járulni egy szegedi emlékkönyv kiadásához. Emile Lévy lesz a mű kiadója, Coppée, Ulbach, Dreyfuss és más francia írók versekkel; Massenet, Delibes és Gouzien zeneszerzeményekkel; Fleury, Escalier, Rops és mások rajzokkal járulnak hozzá. Az összes jövedelem valamely szegedi jótékony célra lesz szánva.

Gouzien, a ki nejének le akarta írni a szegedi fogadtatást, nem talált kifejezéseket a lelkesedés vázolására s így egy egész oldalt teleirt felkiáltójelekkel.

Szegeddel végződött a francziák két heti ünnepeltetése, tündéralma. Visszajövet még csak Czepléden riasztotta fel őket álmukból éljenzés. Szent István napjának hajnalán érkeztek Budapestre, a legtöbben, hogy néhány napig még itt maradjanak, mert oly kábultak, fáradtak, mámorosak, hogy lehetetlen volna egyenest Párisba utazniök.

A meráni grófné.

János főherceg özvegye, Meráni Anna grófné, a ki e hó 4-én reggel 4 órakor 82 éves korában Ausseeban meghalt, egyike volt a legérdekesebb nőknek. Egyszerű polgári családból származott; leánya volt Plochel aussei postamesternek. Midőn János főherceg 1826-ban Ausseen átutazott, megismerkedett Plochel Annával s 1827. február 18-án morganatikus házasságra lépett vele. A főherceg és a postamester leányának házasságáról romantikus mondák támadtak a nép körében. Egyik verzió szerint sok, sok év előtt egy napon az aussei postahivatalba nagy ur érkezett. János főherceg, Ferencz császár fivére volt az utas, ki gyorsan kocsit és lovakat rendelt, hogy Bruck felé tovább utazzék. A postakocsi rendben volt, a lovak is utra készen állottak, csak a kocsis nem volt használható, mert holtrészegen feküdt kamarájában. Rázogatták, költögették, de hiába. Olyan mélyen aludt, mint egy medve tél idején. Plochel postamester kezeit tördelve járkált fel s alá szobájában, s midőn szép, fiatal leánya vigasztalni iparkodott, haragosan sóhajtott fel: «Leány! leány! mért nem születél fiúnak, most elvihetnéd ő fenségét Bruckba!» A leány hirtelen meggondolta magát. «Adj apám, kabátot és eszimat», szolt határozottan, «s én elviszem a főherceget». Az apa még nem is válaszolhatott, midőn a leány kifutott a szobából s a következő pillanatban, mint csinos postáslegény tért vissza. A jámbor, öreg postás az első perczen azt hitte, hogy az ég meghallgatta kívánságát és előteremtett egy póstáslegényt, csakhamar azonban észrevette, hogy a csinos legény tulajdon leánya. «Szót se, atyám!» szolt a kis hamis, újját rátéve ajkára. «Elviszem ő fenségét Bruckba és senki se fogja tudni, hogy ki vagyok én». A nehéz postakocsit hamar előhúzták a szinből és befogtak. Az új postakocsis elfoglalta helyét magas ülésén és vigan csattogtatta ostorát. «Ej» szolt a főherceg, «micsoda kis kocsis ez?» — «kicsi, de csinos» felelt alázatosan a postamester. «Érti a dolgot?» kérdé a főherceg. — Legyen nyugodt fenséged, még soha nem utazott oly jól, mint a hogy ma fog — mondá a postamester. János főherceg megnyugtatta elfoglalta helyét a postakocsiban. A fiatal kocsis vigan kürtjébe fujt és hegyen-völgyön átrobogott a kocsi. A főherceg figyelmesen vizsgálta a kocsis arcát s ismerősnek tünt fel előtte. «Mondd csak fiam», szolt hozzá, «hol láttalak már én téged?» — Fenséged már többször láthatott engem. — «Hol?» — A bakon. — «Lehet, de nem emlékszem. Jól értesz mesterségedhez fiatal korod daczára». — Nem vagyok oly fiatal, mint királyi fenséged gondolja. — «Hát hány éves vagy» kérdé mosolyogva a főherceg. — Három évvel fiatalabb, mint ez a század. — A főherceg meglepetve tekintett fel. Igy nem beszél egy póstakocsis! Mit tudna egy postakocsis a századról? E perczen azt is észrevette, hogy az ostort tartó kéz fehér és parányi. Nem, ilyen keze nincs egy postakocsisnak sem. A tizenhat-tizenhét éves legények e vidéken másképp néznek ki. A főhercegnek sajátos gondolat jutott eszébe. Hátha ez a kocsis az aussei postamester szép, pajkos leánya, kiről oly sokat beszél-

tek neki? Csakugyan, ez lehetséges... S pár perc mulva a postakocsis az utas mellett ült a kocsiban. A lovaknak nem kellett se gyeplő, sem ostor. Tizenöt év óta jártak ugyanezen az uton, imertek minden kátyut, minden gödröt. Óvatosan kikerülték és nyugodt lépésekben haladtak előre. Midőn néhány nap mulva a főherceg ismét megjelent Ausseeban, a postamester azt kérdezte tőle: Hogy volt megelégedve a kis kocsisal fenséged? — «Még soha sem utaztam olyan jól», válaszolt a főherceg. — Ez alatt az utazás alatt nyerte meg Plochel Anna János főherceg szívet annyira, hogy pár hó mulva nőül vette.

Mások szerint János főherceg a szép Annát egy mulatságon látta először s azonnal beleszeretett. Ez ünnepély emlékét őrizi a kőoszlop, mely a Grundtő mellett, egy vén hársfa aljában emelkedik s e felirat van rajta: 1819. július 19. Egyéb semmi, de azért Ausseeban minden gyermek ismeri a dátumtörténetét. Lehetséges azonban, hogy a főherceg 1819. jul. 19-én látta először a szép postásleányt, de csak a brucki kalandos utazás alatt szerelmesedett beléje tökéletesen. — Ferencz császár épen nem volt megelégedve fivére házasságával és e miatt János főherceg több éven át nem jelenhetett meg a bécsi udvarnál. Később azonban sikerült Carolina Augusztia császárnénak a két testvérét kibékíteni és a császár a főherceg polgári származásu nejét megajándékozta Brandhofen bárónői czimmal. Brandhof után, mely János főherceg egyik kedvencz birtoka volt Stájerországban. Miután a házaspárnak 1839-ben fiugyermeke született, Brandhofen bárónő V. Ferdinándtól 1845-ben a meráni grófné czimet kapta, mely átszállott fiára János főherceg neje teljes mértékben megnyerte az uralkodóház ama tagjainak becsülését, kik vele személyes érintkezésben állottak. Miután 1859-ben János főherceg meghalt, az özvegy grófné Grácba vonult, honnan több izben ellátogatott Bécsbe. 1883 nyarán volt utoljára az osztrák fővárosban. Ferencz József király mindig nagy kitüntetésben részesítette a grófnőt s akár Bécsben, akár Grácban időzött, rendszeren meglátogatta. Az agg grófnő rendkívül sok jót tett a szegényekkel s ezért a lakosság ugy szülőföldjén, mint jószágain nagyrabecsülte. Öreg kora daczára minden évben ellátogatott Ausseeba s a régi postaházban töltötte a nyarat. Ugyanabban a házban halt meg, a melyben 1804. január 6-án született. Nagy részvét mellett temették el Schönauban a kastély mauzoleumában férje, János főherceg mellé. A temetésen az elhunyt fia és családja, Ferdinánd főherceg, a katonai és polgári hatóságok, meráni küldöttségek és az elhunyt számos tisztelője jelentek meg. Egyetlen fia, Meráni Ferencz gróf, brandhofeni báró, örökös tagja az urakházának, aranygyapjas vitéz, titkos tanácsos és a tiroli lovas vadászoknál őrnagy.

Ajánló levelek nagyurakhoz, nagyuraktól.

Századunk a protekció korszaka... Mindenki protekciót keres és mindenki protegál. Ez a protegálás napjainkban már hasonlatos szenvedély a dohányzáshoz vagy a burnótozáshoz...

Az ember saját fontosságának, önbecsülésének, sokszor arroganciájának kifejezésére szorul; látogatójegyen vagy levélben ez a protekció s ez a legtöbb esetben annyi, mint zimankós időben furdalt tagjaiban dermedt vándornak messziről a tűzijátékot mutatni meg.

Egy fiatal ember hivatalt keres; szegéről végről ismerős egy nagy urral, elmegy hozzá, az egy látogatójegyre pár hizelgő szót ír a fiatal emberről egy másik nagyurhoz a nélkül, hogy a fiatal embert ismerné s jelleméről tájékozott lenne. A másik nagyur az ajánlatot vagy figyelembe veszi, vagy eldobja. Vegyük azt az esetet, hogy az ajánló levélnek sikere van s a fiatal ember nem felel meg a várakozásnak, hűtlenséget követ el. Egyik nagyur felültette a másikat, félrevezették a közönséget, megsértették egymást. A másik eset még csiklandósabb; az ajánló levelet félreveti a kegyelmes kollega s a nagyur nem veszi észre, hogy ajánlatának mellőzése nyílt sértés, melyet gavallér embernek zsebre vágni nem volna szabad.

Szerencse, hogy ezek az ajánló levelek furesa természetűek, olyanok, mint a lutrimatematikások kombinációi: száz közül egy jön ki. E sorok írója ismer egy nagyurat, kinél a protekció betegség; ugyanarra az egy állásra ajánl száz embert.

Egy francia nagyur járt el legokosabban; ez bizonyos titkos jegyet állapított meg barátaival s a protekciónak sulya csak az esetben volt, ha ezt a jegyet oda tette.

Körülbelül olyan ez, mint a Jókai hitelkeresője, kit az örmény meghurczolt összes pénzes barátainál s mindenütt ezt a szót mondta: Nikodema, ne adj.

A nagyurak sokszor azt hiszik, hogy a protegálás által népszerűségük terjed, pedig egészen ellenkezően van. Vesztenek vele és befolyásuk gyengül.

Sok neme van az ajánlásnak.

Érdekes az ugynevezett kambol-protekció. Egy szuplikáns megjelenik, a nagyur ad neki ajánló levelet egy harmadikhoz, ez egy negyedikhez s a párti végre is el van vesztve.

Igy hívta meg egyszer ebédre összes ismerőseit Talleyrand herceg. A fiatal ember azt hitte, hogy ajánlatokat visz, pedig meghívókat hurczolt.

A zsiró-protekció s a forgatmányos protekció sem érdektelen. Elmegy a minisztertanácsoshoz s megkéred, pártfogoljon. Ez nem ismer téged s megkérdi:

— Ismeri ön B. ügyvédet?

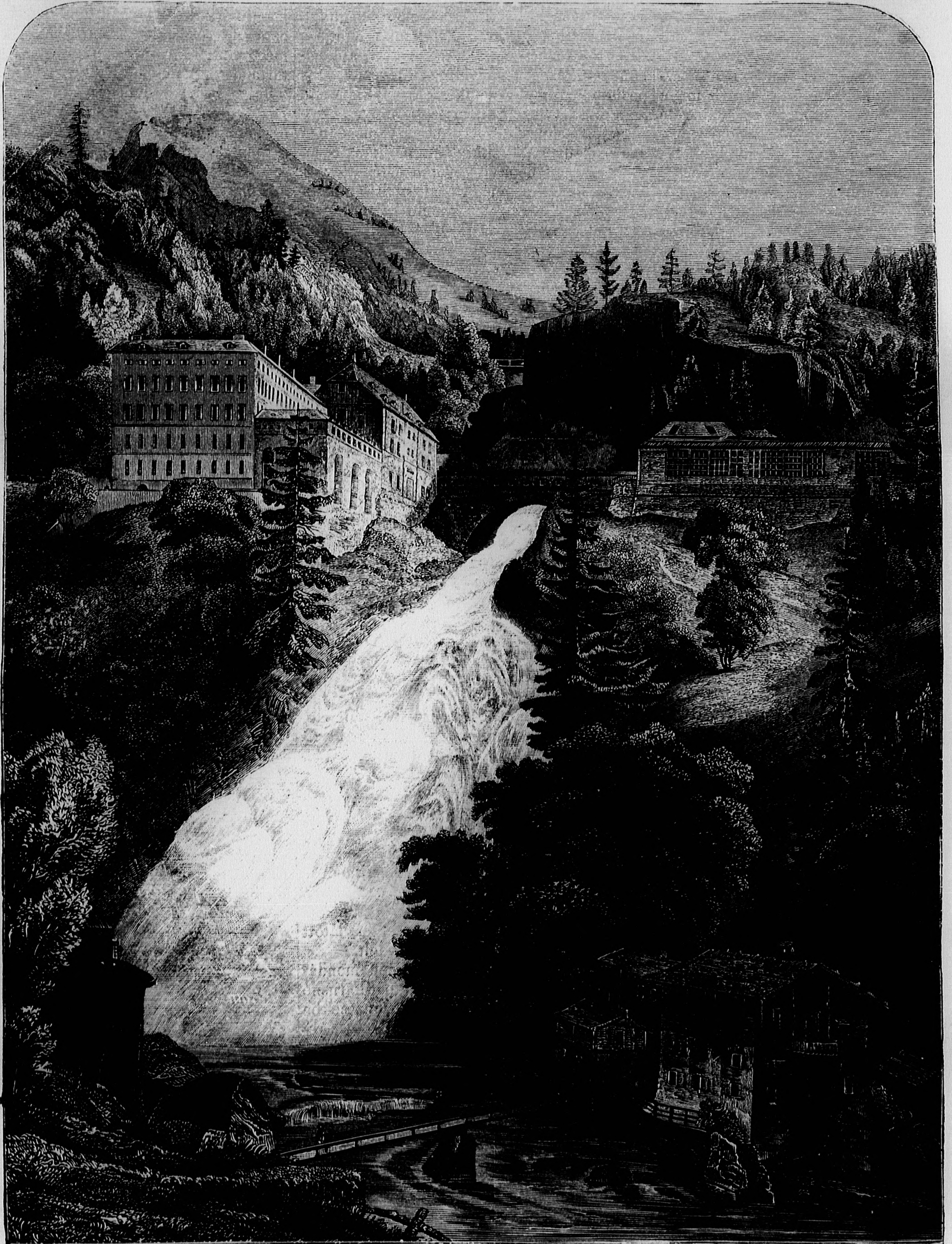
— Ismerem! szólsz te, akár ismered akár nem s elmegy B. ügyvédhez.

Ez ajal szivesen, ha az ajánlatot G. ur zsirálja.

Megszerzed a zsirót és megszületik az ajánlat s lehet, hogy annyi hatása van, mint a szentelt viznek.

Lássuk most a forgatmányos protekciót: Y. színész, K. asszony nyílt házat tart. P. asszony egy pártvezérnek kedvese. Neked van egy barátnéd, elmegy hozzá B. báró ajánló levelével; ez forgatja Y. K. vagy P. asszonyra s ügyed körülbelül nyerve van.

Csodálom, hogy a mellőzöttek nem tettek a protekciókról leleplezéseket. Sok érdekes titok van a szinfalak mögött. Az életkort erősíteni tudó orvos, házi zsidó, kedvelt színész, lókereskedő, szabó, cipész sok-

GASTEIN.

kal jobban pártfogolhatnak, mint bárki más . . .

Legritkábbak az ugynevezett szolid ajánlatok. Ezeket pontos, pedáns emberek teszik s reverzálist iratnak alá a protegálttal, hogy magát becsületesen viseli . . .

Az állam sokat téríthetne vissza, ha a defraudánsok által okozott kárt az ajánlók-kal fizettetné meg.

Az ajánlatok természetrajzából nem hagyhatjuk ki a strohman-protekcziót. Ez maga igéri az ajánlatot, soha se tesz semmit, de ha kineveznek, magának tulajdonítja az érdemet. Ezek leginkább országgyűlési képviselők és jelöltek in pettó. Hamar lejárvák magukat, ha nem ügyesek. Annyit biznak bennük, mint a fuldoklók a szalmaszálban.

A tréfa után végül egy komoly intéz. Vigyázzunk az ajánló levelekkel s ezt ne üzzük, mint a sportot. Ott protegáljunk csak, a hol biztos és a hol érdemes . . .

Ez különösen köztisztületben álló nagyurainknak szól . . .

* * *

SZÉPIRODALOM.

Petőfihez!

Irta: François Coppée.

*Mint a szegény utas, kit zordon tél-időn
A nyájas háziasszony szelid tűzhelye véd,
Mig arcza elborul, halk búcsút venni jön,
És homlokon csókolja a háznak gyermekét:*

*Ekép siettünk hozzád, Magyarhon francia
Vendégei, kezünkben virágok dúz füzére,
Hozzád, óh! költő harcos, hazád kedvenc fia,
Ki énekeltél néki s meghaltál bátran érte.*

*Lángész hevében égni s meghalni csatatéren!
Fenn állni büszke ércben s porladni sir nekül!
De nem sajnállak érte, —: irigyellek*

testvérem!

*Ember dicsőbb, szebb sorsban itt lenn nem
részesül!*

*Hol nagy szivedre gázolt vérszomjas csöcselék,
S meghaltál, hogy ne halj meg többé soha, soha,
Ested helyén bizomnyal vad rózsák bokra ég,
Oh! szerelem s szabadság fenséges dalnoka!*

*Vad rózsák bokra, melyben szép lelked még
virul!*

*— S jegyespár arra bolygván, mit ifja
keze tör:
Virágodtól a kedves hőbb szerelemre gyűl,
Az esküben több báj lesz, a csókban több
gyönyör.*

*S ha enyhe alkonyon ott ül a csalogány,
— Szárnyas, szabad kis dalnok, ki bokrod
megelelé —*

*Reszket, megittasul rózsádnak illatán,
S dalol, dalol büvölten a csillagok felé!*

Ford.: *Abrányi Emil.*

A lepecsételt patikárosné.

Érzékeny polgári történet.

Hazai jellemeink között első osztályú minőségűek, mind kilo, mind méterre való tekintetben a gyógyszerészek vagy magyarul mondva a patikárosok. Bűn, ha valaki

őket méregkeverőknek nevezi és olcsó élezcetket farag rájuk.

Egyetlen és főhibájuk az, hogy nem tudnának részt venni a gyermekeknek igen kedves játékában, melynek czime: «ki-ki a maga mesterségét folytassa». Nem abból az egyszerű okból, mert ők mesterségüket, az az pardon: hivatalukat nem folytatják, csak folytattatják azokkal, kiket hajdanában patikáros legényeknek neveztek, ma pedig gyógytár vezetőknek hívnak. Mióta a patika gyógytár, nem fogy annyi orvos-ság; az élelmes körorvosok ugyanis a medecinás üvegek iskátuláját patikának nevezik s ez a népre nagyobb hatással van.

Gergelyfi Simeon örmény volt és patikáros hanem nagyon restelte a mesterségét vagy hivatalát. Hátulsó ajtón szökött el s hátulsó ajtón szökött haza. Egy vágya volt: ha már a kvalifikáczióális tövénynél fogva szolgabíró nem lehetett, a birói pálcza, a mely idővel lépesővé izmosodhatik a képviselőségre. A princípális e nembeli reményeinek teljesedéseért legjobban imádkozott Kendericze Alfréd, a zsákosi gyógytár művezetője . . .

Neki is voltak álmái, hanem egyelőre elzárva tartotta a mérges és illatszerek fiókjában s legfelebb akkor szedte elő, mikor derült kimenő napon zsebkezdőjébe ópónax illatszert öntött s haját a legfinomabb bulgáriai rózsamézszel kente meg.

Ilyenkor három eszmény ugrott ki a princípális asztalán mindig kéznél levő receptológiából, először egy személyes, azután egy reáljogu gyógytár s végül a felhősi özvegy patikárosné . . .

Kimenő napon magát az orvosnál is okosabbnak hitte s miközben a falusi fuvaros árverésen került hintájába olyan könnyedén ugrott, mint valaha kurzista korában czeperlizett, kezeivel azokat a gyakorlatokat tette, melyeknek zongoramester a skálában, patikáros legény a porok csomagolása közben veszi hasznát, a mit ő álmában is szokott gyakorolni. Ezután egy rózsát, vagy más szezon-virágot tűzött gomblyukába, orrára illesztette fekete üvegü kettős csiptetőjét s a laboránsnak barátságosan intve, oly sebesen hajtattott, mintha a megyei fizikus gyógytárszemléje elől szöknék meg.

A mint a meglehetősen kotyangósan haladó lovacsákát s az általuk vert port nézte, a porfellegből egy óriási receptet látott kiemelkedni, melyet önmaga rendelt.

Erre a receptre írva látta szép mondásait, melyeket a felhősi özvegy patikárosné számára jegyzett fel költői kölcsönzésekbe merült lelke . . . Francia, angol, orosz regények cseppjei vegyültek mixtúrává s ezt, valamint a zsebében rejtkezdedő két font bonbonst esalhatatlan bájtálnak tartotta.

Előtte futottak le azok a perczek, mikor ő is gyógytárvezetőt tart s maga beleavatkozhatik a közügyekbe, járhat vadászatokra, tarokkozhatik a szolgabíróval, lehet a képviselőválasztók összeírására kiküldött ambuláns bizottság tagja, elvállalhat minden ingyenes hivatalt, részt vehet egyletek alakításában s peticzióálhat a gyógyszerészek nagygyűlésén, hogy az árat a belügyminiszter még ötven perczenttel emelje fel. Tüzoltó-egylet, dalárda elnöke, községi szépítő bizottsági tag lehet stb. stb.

Mindezek a rózsafelhők a felhősi patikában oszlottak szét, hol Ágnes, a szép patikárosné, a másfél métermázsás angyal

ábrándozott azon, hogy özvegyi fátylát semmiféle gyógyszerész kedvéért el nem cseréli.

Ebben a pillanatban állt meg Alfréd hintója. Az özvegy gyógyszerészné felocsudott álmaiból. Viczispán helyett patikáros legény érkezett. Ez az ő napjának az átka, ez az árnyék, mindig patikáros. Ha lehetne, még adminisztrátornak is jogász gyereket tartana, vagy legalább egy nyalka káplánt. Alfréd nem hagyta tovább gondolkodni. Hizott csókot nyomott a hizott kaesókra s a czuppanásra ijedtében kiejtette a laboráns a mozsárverőt . . .

— Tessék kedves Kendericze ur beljebb kerülni.

— Azonnal, csak néhány szert kell kölcsön kérem a kollégától, mert a dragulista nem küldött; kifogyott a riczinus olajunk, a szódánk, meg a kinánk . . .

A kölcsön megtörtént.

Alfréd és Ágnes együtt ültek a czipra butorok között. Ágnes haja ki volt göndörítve, Alfrédé kisütyve.

Ágnes befestette ajkát,

Alfréd szőlőszirral kente be.

Egyik szaga viola.

A másiké rózsá.

Valóságos erdei illat. Ágnes sebesen legyezte magát kiállítási legyezőjével és bájosan szopogatta a bonbónokat . . .

Ezalatt csepegtette a szívébe Alfréd a regény-mondásokat, regényes kifejezéseket . . .

Ágnes nem tudott mit felelni, de mint minden gömbölyü teremtes, hiu volt; tetszettek neki az eskük, az ígéretek s mint-hogy szerette, ha a sors minden órában más más udvarlót rendel, mosolygott s néha körmeire koppintott tréfásan a tulboldog Kendericze Alfrédnak.

Mikor azután Alfréd a mondásokból kezdett kifogyni, hozták az ozsonnát s a kávé magasztalása közben teltek el a perczek.

Alfréd ezukrot dobott poharába s az igen szép lassan olvadt fel . . .

— A rómaiak jósoltak a cukor feloldásából; nézze csak, milyen szépen olvad; jövőm derül, szabad-e reménylenem? . . .

— Idővel, Kendericze ur . . .

A kimenő vége felé járt, a tulboldog Alfréd szépen elbucszott s opera-áriákat énekelve érkezett haza . . .

Különös előszeretettel dudolta:

Jól van király, tehát
Vidd el menyasszonyod.

Vagy ezt:

László magyar király
Szereti Máriát . . .

Rögtön kiigazitá:

Alfréd gyógyszerésztáros
Szereti Ágneskát . . .

Hej, ha tudta volna, hogy Ágnes a szolgabíró várja. Ennek a zsebéből lopkodja el a zsebkezdőt, dob hagymát a zsebébe. Mindhiába, a szolgabíró másra pislog. Ágnes türelmes.

Alfréd is az.

Ágnes várhat, de Alfréd nem. Szaporodik az adóssága, mindennap végrehajtást vár. Lefoglalják mindenét, azután isten hozzád özvegy.

* * *

HAZATÉRÉS AZ ALPESEKRŐL.

— Mit járhat a szolgabíró annyit Gergelyfy Simeonhoz?

Ezt a kérdést hányta vetette özvegy Ágnes asszony.

— Meg kell tudnom, ha addig élek is! Nap nap után mulik s mégse nyíla kozik. Ezért pazarlom rá a sok jeges kávé, meg a jobbnál jobb karminatívát . . .

Szegény özvegy Ágnes asszony, várható te a szolgabírót, másnak a kendője van a zsebében s az meg is fogta. Ne is kérdezd, kicsoda.

Ágnes asszonynak eszébe jutott Gergelyfy Simeon; ez ördögös örmény ember miúdig a más dolgával bibelődik, vagy összeszerzi őt a szolgabíróval, vagy kielégíti kíváncsiságát: megtudja, ki az, a kiért eped.

— Hej, szolgabíró, szolgabíró; beh sokat soványkodom érted. Nem is érted, hanem csak a hivatalodért . . .

Ezzel az epedéssel ült fel a kocsi, hogy Zsákosra hajtasson.

Soha rosszabbkor nem jöhetett; a segédjegyző ma izentetett neki, hogy bagatel-tartozásért foglalni fog. Felinja előre, csak elmegy hozzá pro forma, legyen addig jó karminatíva.

És megérkezik Ágnes asszony, meg a szolgabíró is.

A szolgabíró minden áron négy szemkört akar beszélni a gyógyszerésszel. Ágnes asszony észreveszi, hogy az másutt nem történhetik, mint a gyógytárban.

Meg kell azt hallani, ha török, ha szakad. Kioson Alfréd szobájába s magát elrejti az almáriumban. Az ajtót jól behuzza. A szennyesekre kényelmesen leülhetett.

Ezalatt megérkezik a segédjegyző s lepecsételi az almáriomot, azután kiissza a karminatívát és ekkor elmegy.

Most következett a fátum . . .

A szolgabíró egész bizalmasan kitarja szívét, hogy elveszi a felhősi patikárusnét, neki nagyon tetszik, a fia meg most végzi a kurzust, neki úgy is Zsákos van kiszemelve székhelyül; de ha mindez nem volna is, hát mégis elvenné. Kérje meg neki . . .

Hogy, hogy nem, az ajtót felpattantotta örömeiben Ágnes asszony s terjedelmes termetével a szoba közepére gurult.

Tabló . . . és nem tableaux.

A szolgabíróval nem tudták elhítenni, hogy nem Alfrédnek adott légyott volt az almáriumban . . .

Többet rá se nézett az özvegy felhősi patikárusnéra.

A tulboldog Alfréd pedig elhitte, hogy a bájos tulhizott özvegy őt akarta megbabonázni s elvette, még mielőtt az almáriumban híre elterjedt volna.

Igy jutott Alfréd reáljogu patikához és asszonyhoz. Ágnes asszony pedig ehhez a címhez: lepecsételt patikárusné.

Éljenek boldogul. *Erdélyi Gyula.*

Ritka barátság.

A várallyai lakosság közt az egyetlen Szentannay Árpád dicsekedhetett azzal, hogy Seeligmann Smüle, a gazdag zsidó bérlő esküvőjére meghívót kapott. Ritka barátság! — mondták a várallyaiak, a kik ibriyi Szentannay Árpádot nem is neveztek másképen, mint tiszteletbeli zsidónak, a kivel még az ortodox Seeligmann is kezét szorít. Most is egy kocsiában érkeztek

a nagy-kelecsényi lóvásárra, mely híres arról, hogy messzeföldről odahozzák a legszebb lovakat eladásra.

A fogadóban, a hova betértek villásreggelizni, szomszéd megyebeli lócsiszárok nagy élénkséggel beszélgettek egy piros-pozsgás gazdatiszttal. Egy lóról volt szó, melyet a cigányok elloptak s most valószínűleg ide hajtottak fel a vásárra. Az egyik lócsiszár megjegyezte, hogy jól ismerte a lovat s ha a vásáron van, okvetlenül meg is kerül. A piros-pozsgás gazdatiszt ezután megemlítette, hogy — a mint hallotta — nemrég Gyermőy báró pej háta-lova is eltűnt. Ezt azonban sem a gazdatiszt, sem a lócsiszárok nem ismerték, sem az az urasági kocsis, a ki egy asztallal odébb ült.

— Csak a zsidókra kell vigyázni; — szólt a gazdatiszt, mert ha cigányok lopták is el a lovakat, zsidó kézre kerülnek.

Szentannay fölkelt helyéről és a gazdatiszthez lépett.

— Ugyan, Gábor bátyám, mindent csak a zsidókra akar kenni!

Gábor megbökte Szentannayt és Smüle-re mutatva ezt dörmögte:

— Ne szólj bele öcs.

Aztán egész halkán hozzátette:

— Ma még furcsa dolgot fogsz látni.

Hallotta vagy nem hallotta Smüle e szavakat, gyorsan fizetett és köszönés nélkül távozott. Az ajtóban azonban, mintha valami ott marasztaná, megállott s láthatólag a kis társaság további beszélgetésére figyelt.

Kis szünet után ismét a gazdatiszt vette fel a szót.

— Hogy én nem ismertem Gyermőy lovat! Sokért nem adnám, ha most én kerithetném meg neki.

Smüle az ajtó küszöbéről ravaszul mosolygott.

— Te sem ismerted? — kérdezte Gábor Szentannaytól.

— Gyermőyt sem ismerem; nem is akarom ismerni. Ez az ember dühös a zsidókra, mert adósságai vannak. Hát mért nem gazdálkodott jobban!

— Majd este beszélünk erről. Addigra, remélem, más nézetem lesz.

— Sose tartson tőle, bátyám. Nekem még egy zsidóval se volt bajom életemben. Szeretem az zsidókban az élet józan felfogását, a munkakedvet, szívósságot és szerzési talentumot.

Seeligmann ekkor már eltűnt volt. Szentannay nem találván őt az udvaron sem, azzal a reménnyel indult a lóvásárra, hogy ott úgy is találkoznak.

Egy darabig hasztalanul bolyongott. Se kedvére való lovat nem talált, se Seeligmann nem bírta fölfedezni.

Épen a vásártér végére ért s vissza akart fordulni, midőn egy erőteljes, fényes szőrű pejlovat pillantott meg. Odalépett s megkérdezte, mi az ára. A kupecz aránylag csekély árat mondott. Szentannay takarékosági hajlamainál fogva mégis alkudozni kezdett, de sokáig nem bírt megegyezni.

A kupecz, egy kékmándlis, furfangos képű félparaszt, fogai közt köpve, megveregette a paripa nyakát s mintha ehez beszélne, így dörmögött:

— Keresztény embernek már rég eladtalak volna, édes Ráróm.

— Micsoda, hát azt hiszi kend, hogy én zsidó vagyok! Sült számár, most már azért se veszem meg a lovat!

— Ejnye, kedves Szentannay ur, mi hozta ekkora tűzbe önt, a ki máskor oly nyugodt szokott lenni? . . .

— Képzeld csak . . . ez az ember itt gorombáskodik velem.

De csakhamar eszébe jutott, hogy Seeligmann áll előtte s elröstelkedve másra fordította a beszédet.

— Semmiség az egész. Ez az ember nagyon drágán tartja a lovat. Igaz, hogy esinos egy példány.

— Megjárja. Mit kér érte?

A kupecz Seeligmannnak is ugyanazt az árat mondta.

Seeligmann szó nélkül előhuzta tárczáját s abból leolvasta a kért összeget.

— Ne mondja, hogy nem vagyok méltányos. Itt a ló ára.

A kupecz alázatosan levette kalapját Seeligmann előtt s így szólt:

— Látszik, hogy az ur nem zsidó.

Seeligmann önelégedetten végig simította szakállát s még egy forintot huzott elő.

— Ezt pedig igya meg az egészségemre.

Ebben a pillanatban előlépett Gábor egy urasági kocissal, a kit az eladott pej barátságos nyerítéssel fogadott mint régi ismerőst. Még egy pillanat és a kocsis a ló hátán termett.

— Mi ez? — kérdezte Seeligmann kissé elsápadva.

— Ez annyit tesz, — válaszolt Gábor, — hogy ez a kocsis Gyermőy báró kocsis, a ló pedig az a pej, melyet Gyermőy bárótól nemrég elloptak. Azután a meghökken Szentannayhoz fordult:

— Az az ember jól ismerte Gyermőy lovat; én is ösmertem és csak azért mondtam oly hangosan, hogy senki sem ösmeri azt a lovat, hogy lépre menjen. Tudtam, hogy fel fogja keresni és megvenni, mert a lopott lovakon olcsón szokás tuladni.

Szentannay nagyon meg volt zavarodva, de következetes akart maradni.

— Nézze csak, hogy rágalmazzák . . .

Ekkor vette észre, hogy Seeligmannak se hire, se pora. A vevők tömegén át kekedett oldott.

Gábor és Szentannay közt a következő párbeszéd fejlődött:

Gábor: Hiszed most már?

Szentannay: Mintha a keresztények közt nem volna elég gazember!

Gábor: De én még mást is láttam. Mögöttetek álltam, mikor a pejre alkudoztatok és mindent hallottam.

Szentannay (megzavarodva): Mi az a minden?

Gábor: Hallottam, mekkora dühbe jöttél, mikor ez a becsületes kupecz (az én emberem) készakarva zsidónak nézett. Hát tedd kezdet a szivedre és valld meg őszintén: tetszenék-e, ha zsidónak tartanának?

Szentannay (határozottan): Dehogy tetszenék!

Gábor: No látod. Zsidónak tartatni olyan dolog, melyet minden keresztény röstel.

Szentannay: Ez még nem antiszemitizmus.

Gábor: Várjunk csak még! Mikor kupeczünk (én béreltem föl) Smület kereszténynek nézte, ez örömeiben rögtön egy forint borra-valót adott neki. Ez annyit tesz, hogy a zsidónak hizeleg, ha azt hiszik róla, hogy keresztény. Igaz vagy sem?

Mond valamit, Gábor bátyám, sóhajtott Szentannay s e naptól kezdve többé senki se látta őt Smülel.

Az ifjúságról.

*Hűsiben az alkonyatnak
Bolygok föl-le céltalan.
Gondolatim szárnyra kapnak,
Lerázván gondját a napnak
Fönnrepülnek boldogan.*

*Bár nem termél csupa rózsát
S tövised is volt, nem egy;
Tündérbert vagy most, ifjúság,
S odaküldöm csak tehozzád
Kalandozó lelkemet.*

*Mily gazdagság, mennyi pompa,
Szin és illat mindenütt!
Ezer virág egy halomba',
Itt árnyékol dús fa lombja,
Ott a délnak napja süt.*

*Rózsa-lugas titkos enyhén
Suttog édes szerelem.
Jöjj, pihenj meg szüzlány keblén,
Ittasodj meg ajka kelyhén,
A boldogság itt terem!*

*A kékboltu magas menny-ég
Bátorítva hívogat:
Tárva van a végtelenség,
A ki mer, az győz is mindég,
Próbáld, ifju, szárnyadat!*

*S nincs ellentét ott se, itt se,
Mindennütt harmónia,
Mikéntha egy aranyködbe'
Minden együvé szűrődne:
Ég kékje és föld pora — —*

*Ugy vagyok, mint az a vándor,
A ki sivatagba' jár;
Hogy utamra visszanézek,
— Káprázat-e vagy igézet, —
Arczot vált a láthatár.*

*Hol az imént fáradt lábam'
Még pörzsölte a homok,
Ezüst víz hullámzik lágyan
S pálmafáknak sátorában
Állnak büszke csarnokok.*

*Elfelejttem, hogy káprázat,
Az egész csak délibáb,
S mint vándor a pusztá tájat,
Én is téged visszavágylak,
Tövised, bús ifjúság.*

Inczédi László.

J ó é j s z a k á t.

— Rajz. —

Lengefi Tibor prémes bundáját gombolva a szalon közepén, távozni készül.

— Pá édesem! maradnék, de találkám van egy igen jó barátommal a kaszinóban. Pá aranyosom! Jó éjszakát!

Lengefi Tiborné, született Wesselényi Etelka, a szalon egyik szögletében egy persaszőnyeggel borított ottománon ül, szórakozottan tépdese a még néhány perccel ezelőtt keblén büszkélkedett kaméliát.

— Tehát elment. Itt hagyott. Oh én szerencsétlen, mi másnak képzelem az életet oldala mellett, mikor még mint gyermek ismerni kezdtem. Gyermek voltam, mikor szerelemmel, telve édes emlékekkel, hozott

ide a sors. Egy nap azt mondták, ábránd volt életem: barátkozom meg azzal a gondolattal, hogy az álmok csak álmok voltak. Töprengtem s megvallom őszintén, fájt szakítanom gyermekkori emlékeimmel, de az a fényes jövő, melyet szerelme ígért s az a titkos érzés, az a kimondhatatlan sajátos érzélem mégis győzött s én odaadtam jobbot. Gyermekkoromban, ha barátnőim a jövőt említették fel előttem, én büszke, daliás férfiúról álmodtam, egy Romeóról, ki számot vetve életével meg találkozára Juliához; egy Petrarcáról, kinek szerelmi daltól viszhangzanak Provence daltelt mezői, egy hősről, ki kedvese egy szempillantásért lándzsát ragad, és meghal kedvesének nevével ajakán. Férfiúról álmodoztam, ki csak értem, ki csak bennem él kinek gondolata éjjel-nappal csak én vagyok, ki az egész világot bennem véli összpontosítva. Ilyen férfiúról álmodoztam, ilyenek képzeltem Tibort; s találtam . . . Ah de jó. Ön elment gróf ur. Elment a kaszinóba, a helyett, hogy eleget tenne férfiúi kötelességének. Ön czimborák körében öli el a hosszú éjszakákat, mit se törődve nejjével, ki könnyeinek árán vásárolja vissza eljátszott multja édes emlékeit. Jól van gróf ur, fölveszem az eldobott keztyűt, de fogadok, hogy vesztés nem leszek. Legyen harc, ha mindjárt nyugalom árán is, de keserűen visszafizetem elhanyagoltatásomat. Jó éjszakát gróf ur! s haragosan toppantott piczi lábával, majd arcza lassan elborult, a rózsás felhők elkomorultak homlokán s könnyei, mint sürti zápor gyöngyöztek alá angyali arcán. Sokáig ült így csaknem eszméletlenül. Majd felkelt, a nagy velencei tükör állta útját. Betekintett, visszaborzadt önmagától. Arcza sápadt volt, homlokán erősen kiültek az erek, szinte lüktetésüket láthatta, szemei mélyen bennfeküdtek üregükben. Ösztönszerűleg felkapott kezével s megsimogatta homlokát. Jéghidegség borzongott rajta végig.

— Nem, nem, így nem várhatom Elemért, ő megígérte, hogy eljő s én nem értesítem Tibor távozásáról. Nem, így nem láthat, lásson máskép.

S mosolyogni kezdett.

A legrútábbnak mutatta a tükör: visszaretent rá. Hanem e kacaj szivéig hatott.

Meghátrált előtte, egy székbe hanyatlott hátra; majd mintegy varázsütésre felugrott s a vázából egy friss kaméliát tépve ki, keblére tűzte s ujjal a tükör elé állt.

Igy ni, Nem, ő ne lásson könnyezve, ő neki nem szabad látni boldogtalanságomat. Ne lásson ő soha-soha szomorunak. Előtte csak a vig, csak a pajzán gyermek leszek. Nevetni, kacagni fogok, ha jó. . . Mily szép ez a kamélia. Hajolj ide kis bohó, én irigyellek, megsugom, hogy nem illik hozzád ez a báj; nem illik, mert a ki visel, az boldogtalan.

S a kis virág, mintha azt suttogta volna neki: oh szép asszony! fagyos képed nem melegül fel azon a tekinteten, csábod jégcsappá változik abban a szempárban; bontsd fel himes öltönyöd, kuszáld össze szemeid ivét, homlokod árnyát s vájld le magadról, ami isteni van karodban, kebled haván, bársony ajkadon. Aztán térdelj az elé a kép elé, köszönd meg neki, hogy nem vagy többé az, a ki valál, hanem szerelmetlen, fény nélküli boldogtalan vagy. Oh szép asszony!

Ebben a pillanatban, e lelki háborgás között lepte meg Elemér báró Etelkát.

Elemért érdek fűzte a szép asszonyhoz. Mikor először észrevé a változást Etelka szívében, az első hirre benne is csak a nagyvilági ember szólt, hogy boruljon lába elé, mint szoktak a méltóságos leventék; esküdjék szerelmet és azután folytassa másutt szerepét. Hiszen, mint egyik írónk mondja — divat ma feldúlni az oltárt, hol két szív szeretet áldozni; hivatásnak meg ép mulatságos dolog a szinpadot levonni a családi szentély körébe. Az asszonyt boldogítja egy önfeledt pillanat, midőn fülébe csábos szavakat suttognak és mámorosan tépelődik alakokon, kiket a véletlen arra teremtett, hogy hitet adjanak a hitetlenek szívébe. Bűnös napraforgó sütkérezik a tilos szerelem napvilágánál, mialatt a talaj részvéttelen, meghasogatva elfonnyadni kényszerül.

Belép lelkének rejtekébe a színes arczu jövő, festegeti bűvös világát, hol arany-szárnyu pillangók kapdossák, viszik az álmatag sohajt, a könnyű szerelmet, a mámortól ittas csókokat. Illatos virágszőnyegen lejtenek ott kaczer képzeletek; egy dalt mond a bukottak menyországaról, más a bűn czéda képét tatarozza, kendőzi. Ah, az asszonyi szív rejtélyes valami; talán mert a gyengébb felünk, s pótolja a teremtés hibáját, vagy balszellemül támadt, mert véletlenül elfeledhetnők, hogy ellenzetek alkotják az élet legszaporább képeit.

Etelka is miért ne játszaná el a szép asszony szerepét? Van, aki szeszélyt úz; más erénynek hiszi az elsikamodást, és asszonyi szemek azok, melyeken át lopva rabolhatni el az ártatlanságot. Könnyű egy munka, a pillanat üdvét lebbenteni meg előttünk; édesgét, altat s utoljára önmagunk kezét emeli — magunk ellen. A szerelem sokféle köntösbe rejtezik, olyan, mint a szinképváltó: ezer a módosulása. Nevezd őszinteségnek, boldogtalan tudatnak, önfeledt rajongásnak, sehogyse találod el nevét. Ott ül a csapodár szemeken, a repeső ajkon, a pihegő keblen; a szótlan percz, a tulkapott képzelet és balga részvét társaságába sorakoznak. Két fél a játékos; a férj háttérnek s legtöbbször fedezetnek marad. A felvonásközök gyakoriak, mert a helyzet és árnyalatok ismétlődni kényszerülnek; sajnálatos, hogy legtöbb eset drámaivá törpül.

A bárónak belépni, a grófnőt könnyezve látni, pillanat műve volt. S Elemér azonnal tisztában volt a helyzettel. Akarva se találhatott volna alkalmasabb pillanatot a győzelemre. Elemér a kor embere volt, ki egyenlő szerelemmel közeledett a bukott nő selyem ágya mellé, vagy egy ártatlan leány szüzi nyoszolyája felé. Ifjúsága nagy részét a könyörületes teremtmények között tombolta át, kiknek Elemérnél hatalmasabb pártfogójuk alig akadt volna. Ő bennük is csak a nőt tekintette, a többi előtt zárva voltak szemei. S ezen épen nem csodálkozhatunk, e teremtmények ritka lelki erővel bírnak. A bukott lányok értik a módját, hogy kell az édes mérget mélyen a szívbe csepegtetni. Hiszen magukon kezdtek, s könnyű nekik érdeket kelteni a szenvedés iránt.

Etelka nem volt ilyen, de Elemér tudta, hogy csak a helyzet más. Az a pir, mely úgy odaillett a szép asszony arczára; lehunyó pillái; ártatlanul igéző mosolya, s fel-

felphegő keble önkénytelenül elárulták, hogy nem akar feledni, nem akar lemondani, s ettől csak egy lépés ahhoz az örvényhez, melynek kebelében annyi mindent, fényt, rangot, büszkeséget el lehet temetni.

Az első pillanatra talán mást gondolt Elemér, de csakhamar eltérte lépett a férfi.

A pillanatnyi meglepetés zavarán tulesve, Etelka töré meg a csendet:

— Báró ur, önnek nincs szerencsége, férjem épen most távozott a körbe.

Elemér inkább czélzásul, mint megnyugtató válaszol:

— Tudom, asszonyom. E szavak váratlanul lepték meg a grófnét, arca lángba borult, keblét szorulni érezte, s a már-már elaltatott szemérem viszszenyeré előbbi birtokát.

— Hogyan uram, ön tudja, hogy férjem távozott s mégis —

— Igen, asszonyom, tudom, hogy férje távozott és épen azért jöttem. A titkot, melyet hónapokon keresztül hordok keblemben, már tovább nem viselhetem. Gyöngye vagyok elviselésére s érzem, hogy e titok életembe kerülne. Nem bánom, ha sujtó tekintete, ha megvetése lesz is a válasz, vagy keblén találok a megérdemelt jutalmat, nem bánom asszonyom, jőjön a minék jönni kell, de én megvallom, hogy én önt — — —

— Ne! Ne tovább. Nem tudom, honnan vette a bátorságot előttem így nyilatkozni, de ha gyöngeségemet zsákmányolta ki e lépés végrehajtására, lesz rá gondom, hogy többé ne legyen oka erre. Elég könnyelmű volt visszaélni gyöngeségemmel s a helyzet nyújtotta előnyökkel, hogy az én elnézésem súlyosabb lesz önre. En megbocsájtok önnek s reményem, többé nem lesz alkalma egy nővel, velem szemben így nyilatkozni.

— Téved, asszonyom. Én nem éltem vissza gyöngeségével; én férfi vagyok, csak azt tettem, a mire szívem felhatalmazott; az alkalom, asszonyom, az alkalom mindenütt ott van, a hol a szerelem. Én rég látom az ön hervadását. Hiába titkolja könnyeit kaczagással, bánatát zengő dalokkal, hiába áltatja szívét egy szebb jövő reményével, én tudom asszonyom, hogy e mosoly hazug, hogy a boldogságról zengő dalok egy szív haldokló himnusza, hogy a szebb jövő reménye a rózsaszirmát elhervasztó ősz szele lesz. Sokat tudok asszonyom, tudom azt, hogy boldogtalan, tudom azt, hogy —

— Elég uram! föltevését, bár sért, tudomásul nem veszem. Szavait sohase fogom feledni s fellépéséből megtanultam azt, hogy mivel tartozom férjemmel szemben. S kissé indulatosan intett Elemérnek a távozásra.

Elemér sokkal inkább férfi volt, semhogy ne látta volna e jelenet végét előre; tudta, hogy Etelka kijelentése egy sebzett galamb utolsó vergődése. S a nélkül, hogy Etelka intését figyelembe látszott volna venni, erős, elszánt léptekkel közeledett feléje.

— Asszonyom, kegyed nem őszinte.
— Uram, ön kezd kiállhatatlanná lenni.
— Csak őszinte asszonyom.
— De uram! Utóvégre is mi czélja van velem! Minek gyötör. Résztve csak sért, annál is inkább, mert én önt —
— Mert ön engem asszonyom?

— Mert én önt gyűlölöm.
— Gyűlöl? Köszönöm. E szavai azonban nem jöttek szívéből, mert a gyűlölet a nőknél a szerelem vadrózsája. Szeressen előbb asszonyom. Éreztesse velem e földön

többé vissza nem tartóztathat semmi A lava megindult. Hónapok óta látom asszonyom, hallom szerelmes szavait, melyek másnak némák, érzem testének mámorító illatát. Látom parázs-szeméit, kecses moz-

zem s a velő csontjaimban izzó, égő parázs. Távozzék Elemér. Én önt megvetem. S ha valaha éreztem is ön iránt valamit, e pereztől megszűnt minden, mert ön úgy viselte magát, mint a hogy férfihoz nem illő. Ön elég gyáva.

arczom, hogy ön visszariad egy ölelésemtől? Kegyetlen.

— Nem asszonyom, én nem bántom önt, csak azt akarom birni, mihez jogot nekem a természet adott Csak azt aka-

feledkezett ama kötelességekről, melyekkel minden férfi nejjének tartozik, mert Tibor már betelt kegyeddel. Kegyed szerelme azonban olthatatlan s a szerelmet én akarom ápolni, én akarom fenntartani. A társadalmi törvények elítélnék, ezzel azonban mit se törődöm, a szerelem törvényeit a szív alkotja s ezekre más törvényt oktroálni nem lehet, mert a szerelem szabad. Hiába néz úgy asszonyom, vannak pillanatok, a midőn önök is átlépve a társadalmi törvényeit, saját törvényeket alkotnak; a különbség csak az, hogy míg a férfi mindent kockáztat ez átlépésért, addig önök, asszonyom, kijátszszák azt.

— Allitása ellen, bár sérti nememet, nem védek-zem. Igaza van, nincs annál nagyobb kin, mint mikor a szív szerelme viszontszerelmet nem talál. Az elhagyott szív, mint a pusztá, csak a kigyók tanyája. Senki se gondol életünkkel, senki sem érdeklődik sorsunk iránt A legszebb érzelmek saját sulyoknál fogva a lélek mélységébe esnek vissza, mert senki sincs, a kívül azokat közölhetné, és a lelket égetik, szétszaggatják, mintegy önlángjánál égetik a lelket. Nem csoda aztán, ha akad nő, kit a visszavonultság s az elhagyatottság, a melyben él, téves utra terelnek. A nő szilaj, heves természet, melyet a magány látományai és az élénk képzelet álmái még inkább feltűzelenek, nagyon alkalmassá teszik őt arra, hogy a törvény által tiltott szerelmenek áldozza életét, annak a szerelmenek — —

— Annak a szerelmenek asszonyom, melynek varázsa és végtelensége együtt növekszik a veszélyekkel, míg végre őrtült szenvedéllyé fokozódva, többé nem féli, de keresi a halált, mert a halál pillanatában feltárhatja összes kincseit végtelen szerelmenek, mely gyönyörre változtatja az utolsó lehelletét. Minden lélegzés, minden gondolkodás nélkül rohan ama szenvedély után, a melynek örvényében — —

— A melynek örvényében feledi a boldogságot, a becsületet és az életet. S ezt kívánna tőlem, Elemér? Nem, ön nem élhet ennyire vissza gyöngeségemmel. Mit érne az én boldogításom a becsület árán, mit érne önnek a mámor, a esők, az ölelés, ha a beestelesség csiráját rejtik mélyükben. Nem, Elemér, ön sokkal nemesebb, ön nem fog egy lépést se tenni tovább, mert érintése örök szégyenfolt volna életemen.

— S nekem talizmán a jövőre.

— Nem úgy, Elemér. Legyen férfi, legyen higgadt. Ön azt mondta, hogy szeret engem, hogy —

— Imádom, asszonyom s meghalok egy öleléseért.

— Jó, ha igazán szeret, ha nem pillanatnyi felhevülés csalta ajkára a szavakat, melyeket csak az imént hallottam, akkor megteszi első kérésemet. Igen Elemér, ön meg fogja tenni. Mert igazán férfi.

— Parancsoljon asszonyom; kérése parancsol nekem.

— Lássá Elemér, én nő és hitves vagyok, férjem minden pillanatban meglephet s ha így talál, felhevültségemet palástolni lehetetlen volna helyzetünk minden magyarázatot kizárna s ismerve Tibort, tudom, mi volna a helyzet megoldása s e megoldást, bármily kimeneteli volna is, életemmel fizetném meg, s ezt ön nem kívánhatja.

TATÁRÉRED.

a tulvilági boldogságot s aztán nem bánom, gyűlöljön.

— Szentelen.
— Mindhiába. Kifakadásai nem riasztanak vissza. Föltett szándékomtól engem

dulatai lángra gyújták szenvedélyemet s e láng oly pokoli pusztítást visz véghez bensőmben, hogy e lángot oltanom kell s e lángot egyedül csak —

— Ne tovább! Agyam meghasadni ér-

— Gyáva! ha! ha! ha! A nyil nem talált asszonyom, a nyil visszapattant; szenvedélyem irtalmat nem ismer. Én birni akarlak. S ehhez jogom van, mert szeretlek! Aztán oly rút, oly visszataszító-e az

rom érvényesíteni, mire férfiúi helyzetem jogosít. Kegyed szereti férjét, imádja benne a férfit, de Tibor nem az a férfi, kit álmái alkottak magának. Kegyed szeret s a szerelem viszontszerelmet kíván. Tibor meg-

Azért édes Elemér, távozzék, a cselédség mit se sejt, ez oldali ajtón minden feltűnés nélkül távozhatik. Az inas minden pillanatban hozhatja a teát s ha kegyedet itt találná, a cselédség tovább szőné a fonalat s ennél irtózatossabb nem lehet egy nőre.

— Isten önnel. Elemér. Én feledem a történeteket, csak távozzék.

— Jól van, asszonyom, megyek, de visszatérek.

— Csak ma ne.

— S máskor: igen?

Etelka hosszú küzdés után, mialatt Elemér csókjainak záporával borítá el a grófné kezét, alig hallhatóan sugá inkább, mint mondá:

— Igen.

— Tehát a viszontlátásra, asszonyom!

— Jó éjt Elemér! Jó éjt! S teljesen kimerülve hanyatlott vissza az ottomán párnáira. A hosszú tusa teljesen kimeríté a szép asszonyt, a veríték nagy csöppekben gyöngyözött alá homlokáról, megszakadni érzé ereit, melyekben a vér örült sebességgel vágatott le s föl. A mennyire ereje engedé, főlemelé kezét s ruháit megoldani törekedett, de hasztalan, elhagyta az erő s alig volt annyi ereje, hogy kiáltson; kiáltása is inkább egy elhaló sóhaj volt.

E pillanatban lépett be Jean, kezében az ezüst tálczával, melyen az illatos tea párolgott. Az inas elhelyezve a teát, első dolga volt a grófnéhez közeledni, ki alélva feküdt az ottománon. Jean, ugylátszik, nem először volt hasonló helyzetben s csak egy gyakorlott kéztől telhető gyorsasággal oldá föl asszonya ruháit s cipőit, s mielőtt eszmélt volna, nehogy a nagy fény az eszmélődés első perceiben rombolólag hasson, lassan lecsavará a lámpát.

Etelka, mikor tagjait szabadulni érzé, pillanatra feleszmélt s mielőtt Jean szabadulhatott volna, démoni erővel karolá át a grófné s láztól remegő hangon suttogá:

— Szeretlek Elemér! Szeretlek! A tied vagyok!

Jeannel elborult a szoba, tagjait emésztő láng futotta át s ajkai örült szenvedéllyel tapadtak a grófné ajkaira s a terem néma csendjét csak két lázas szív elhaló sóhaja szakítá meg olykor-olykor.

Odakünn a vihar örült kacajjal vágatott át a néptelen utcákon, vészes sikoltással kavarva fel a háztetőkről aláhulló hótömeget. Irtóztató idő. A néptelen utcákon egy sötét alak siet, mielőtt azonban befordulna a legközelebbi utcába, szeméit Lengefy Tibor gróf ablakai felé emeli.

— Már alszik. Szegény Etelka! Álmaiban tán vélem játszik. Tán engem boldogít. Ha tudná, hogy itt vagyok, ha tudná, hogy szenvedélyem nem hagy nyugodni. — Eh, hagyjuk! Majd a viszontlátáskor. Jó éjszakát kicsim.

A vihar, mintha boszontaná annak az egy lénynek az ébrenléte is, dühösen kap fel egy csomó havat s az álmadozó szeme közé vágva, mintha azt sikoltaná:

— Jó éjszakát!

Lévay Sándor.

A viszontlátás.

Rajz. —

I.

Alfréd gyorsan haladt fel a lépcsőn. Szive hevesen dobogott, midőn az emeletre felért s egy percig megállott az ajtó előtt, mielőtt kopogott volna. Tágas ebédlőbe lépett, melyből elegáns pongyolában közeledett feléje egy magas, nyulánk, karésu női alak, kinek szép de sápadt arcvonásai hosszabb betegség nyomát viselték magukon. Alfrédet belépésekor a nő nyájas köszöntésén kívül gőgicsélő hang is fogadta, melyben rögtöni magyarázatát lelta a fiatal asszony sápadtságának,

— Maga az Alfréd! — szólott a nő, mindkét kezét barátságosan nyujtva az érkező elé — igazán legkevésbé se hittem volna, hogy ma önnel találkozom. Mikor érkezett vissza Angliából? — és egyedül? Mi mindig azt hittük, hogy ön egy napon egy bájos, szőke miss-szel fog visszatérni, a ködös Albionból.

Alfréd a meglepetéstől szótlannul állott a szoba küszöbén s szeméit két kis jószágon legetteté, kik közül az egyik alig lehetett néhány hónapos s hófehér pólyában pihent dadája ölében, a másik nagyobb már körülugrálta a dadát.

— Látja, ezek az én csemetéim, Alfréd; szólalt meg Rózsika, megtörve a varázst, melyet e családi jelenet a belépőre gyakorolt. Ezek az én boldogságom néma hirdetői; némák, mivel még egyik se beszél, pedig úgy szeretném, ha már tudnának valamit. E nagyobbik itt Sárka, ez pedig Ilonka, családunk legfrisebb sarjadéka.

— Valódi Rafael-angyalok — szólott Alfréd, lektüzdve érzelmeit — csak szárnyaik hiányoznak, melyekkel körülrepdesnék a boldogság e lakát.

— Isten ments! — vágott közbe a fiatal mama — akkor igazán nem bírnánk velük. De menjünk át a szalonba, a hol nyugodtan lehetünk az apróságoktól, maga pedig Alfréd, beszélje el nekem három évi angolországi élményeit.

II.

Alfréd a fiatal asszony vezetése mellett egy sárga, selyembutorzatu, izlésesen rendezett szalonba lépett; a falakat nehéz draperiák, eredeti olajfestmények díszítették; lépteik neszét drága, puha szőnyegek fogták fel. Minden oly választékos és öszhangzó volt e teremben s Alfrédre mégis kinos benyomást gyakorolt. Keblében különféle érzelmek vihara dult, köztük a féltékenysége és az irigysége. A szoba levegője, butorzatának színe, díszítése ez érzelmeket még növelni, sőt visszatükrözni látszottak. Belépve e földi paradicsomba, hogyne irigyelte volna ezt az édent, ezt a boldogságot, melyet most más élvez, más, kire a sors jobban mosolygott mint ő reá.

Alfréd soha sem árulta el a világ előtt, mi dulja az ő kebelét s legkevésbé az előtt, kit boldognak, meglegedettnek látott. Büszkesége nem engedte, hogy a világ kaczagjon reménytelen szerelmén, gyöngédsége pedig, hogy megzavarjon oly szent érzelmeket, minőknek azokat Rózsikánál ismerte. Szive mélyébe zárta tehát bánatát. Látnia kellett, hogy míg egynek a szerelem

gyönyört és boldogságot okoz, addig neki csak kint és szenvedést terem. Kérdőre vonta a sorsot: mért nem hozta össze szerető sziveiket? — de a sors csak gunnyal felelt. Napról-napra látta, mint fűződik szorosabbra a viszony Rózsika és jövendőbelije között s midőn már tovább nem tudta nézni a szerelmesek boldogságát, mely az övének aláásója volt, levelet írt anyjának, melyben tudatta vele, hogy hosszabb tanulmányuttra indul Angliába. Londonba utazott, de nem tanulni, hanem, mint magának bevallá: megtanulni felejteni!

III.

Három hosszú év telt el azóta s Alfréd a lapokból értesült Rózsika egybekeléséről. A később történetekről nem volt semmi tudomása, mivel minden összeköttetést megszakított az otthoniakkal. Három év eltelté után, — mely idő alatt egy percre se felejtette el az imádottat, kit szívébe zárt, meglepte a honvágy. Vágyódott, ha csak egy napra is beletekinteni abba az otthonba, mely az övé lehetett volna; látni azt a meglegedést és boldogságot, melynek részesévé az isten nem őt tette; hazajött, hogy újból átszenvedje azokat a kinokat, melyeket már annyiszor átszenvedett; de mikor neki ez a szenvedés is boldogság volt.

Haza jövet első dolga volt Rózsikát felkeresni. Mint jó barátoknak joga volt hozzá. Nagy volt meglepetése, midőn a rózsás, üde arcú, deli termetű fiatal leány helyett egy testének arányaiban megsoványodott halavány fiatal menyecskét talált. Nagy, kék szeméből hiányzott az a mély tűz, mely őt egykor lángra lobbantotta, de helyette ott honolt a végtelen jóság és gyöngéd szeretet érzete. Mentül tovább nézte, annál inkább tapasztalta, hogy arcvonásai még mindig ugyanazzal a bájjal bírnak, sőt az imént átszenvedett betegség még nemesbökké tette azokat, az a kék szempár most is csak szelidségről s az egész arc nőiességről, feláldozó hitvesi és anyai szeretetről beszélt; mozdulataiban elegáns könnyedséget árult el, a mi leánykorában is sajátja volt, de most a biztos fellépés hatását gyakorolta; modora, hangja a régi kedves, csengő, barátságos s a keresettségnek minden árnyától ment volt. Rózsika, így haloványan, átszürt alakjával, gazdagodva az érzelmek legszentebbjével, az anyai szeretettel, még szebb volt, mint valaha s Alfréd érzé, hogy most még jobban szereti, mint annakelőtte. Igyekezett magán erőt venni, nehogy magaviselete a fiatal asszonynak feltűnjék.

— Üljön ide mellém, Alfréd, — szólalt meg Rózsika, — oly rég nem láttam önt, s beszéljen nekem Angliáról, ottani élményeiről; tudja, hogy mi asszonyok végtelenül kíváncsiak vagyunk.

— Az én ottani időzésem, édes Rózsika, egy álom volt, melyre, ha felébredünk, jóformán nem is emlékezünk.

— Ah! az lehetetlen — folytatá Rózsika — különösen, ha az álom édes álom volt.

— Ki tudja, az enyém édes volt-e?

— Mit! hát ön keserű álmokról akar szólni; akkor bizonyára egy kékszemű, szőke miss okozta ezt a keserűséget; de várjon, megírom a menyasszonyának, hogy ön egy csapodár ember, a kire jobban kell vigyázni, mert Magyarországra jár egy

menyecskének udvarolni. Tudja, hazudni szabad.

— Oh, bár volna, a kinek elárulhatna.

— És mennyi időre jött hozzánk?

— Valószínűleg, már holnap utazom.

— Oly hamar! Hisz ezért nem is volt érdemes ily hosszú utat megtennie; különben végtelen erős lehet az a mágnes, mely nem hagy magának nyugtot, még annyit se, hogy jó barátaival kimulathassa magát, valószínűleg nem kapott csak három napi szabadságot, mert zsarnokok azok a menyasszonyok rémitőn; — tudom magamról.

Enyelegve folyt a társalgás tovább. Végre felállott Alfréd és bucsuzni kezdett.

Már siet, édes Alfréd? Várja be legalább férjemet, a ki rögtön jön és nagyon sajnálná, ha önnel nem találkoznék.

— Én sajnálom legjobban — felelé Alfréd — de még ma sürgős dolgom vannak visszautazásom előtt.

Alfréd sorba ölelte a kedves kisdedeket, csókot nyomott Rózsika hosszú, halovány, eres kezeire, melyek őt oly boldoggá tették volna s melyeken a jegygyűrű csillogása ékesszóló gunyja volt az ő boldogtalanságának.

— Mikor látjuk ismét, Alfréd?

— Lehet, hogy soha többé!

— Ugy? Hát egészen Angliában óhajt megtelepedni, s ha elérte boldogsága czélját, nem is törődik többé itthoni barátaival? Ez nem szép öntől. Adja át kérem szives üdvözlőmet *ideáljának*. De el ne felejtse.

— Okvetlen átadom.

Alfréd még egyszer kezet csókolt, még egy futó tekintet vetett a kedves alakra s aztán ép oly sietve távozott a lépcsőn, a mint érkezett.

Még az nap visszautazott Londonba lemondani, de nem felejteti.

Regmeczi P. János.

KÖZGAZDASÁG.

A gyümölcs értékesítése Amerikában.*

A gyümölcstermesztés az Egyesült-Államokban napról-napra nyer fontosságban s minden cenzus alkalmával a gyümölcstermékek értékének nagymérvű emelkedése konstataálható. A természeti tényezők természetesen kedvezők s míg az észak felé elterülő államok a mérsékelt zóna gyümölcseit produkálják, a Pacific Ocean és a mexikói öböl körül elterülő vidékek a fél-tropikus égélj termékeit állítják elő.

Mint nagy gyümölcstermelő államok első sorban New-York, Pennsylvania, Ohio említendők, melyekben egyrészt a mezőgazdaság már konzolidáltabb viszonyok között van, másrészt a kikötők közelsége a főleg exportját könnyítve teszi, ezenkívül pedig a gyorsan emelkedő nagy városok is, kész és közel fogyasztók gyanánt jelentkeznek. Ehez járul az a már fönnebb érintett körülmény is, hogy a keleti államok az erős verseny mellett a szemtermeléssel kénytelenek levén fölhagyni, természetesen a mezőgazdaság mellékágaira, köztük a gyümölcstermesztésre, vetették magukat.

E mellett azonban utóbbi időkben Kali-

* Dr. Bernát István jelentéséből Angolországban és az Egyesült-Államokban tett tanulmányutjáról.

fornián kívül, főleg a déli államok gyümölcstermelése emelkedett nagy mértékben. Florida az főleg, mely kedvező fekvése és klimatikus viszonyai mellett e téren nagy jövőre van hivatva. Kiválóan Florida termeli a banánt, narancs és citromot, anánaszt, továbbá mazsolát, datolyát stb.

A termelés nagymérvű emelkedése nagy fogyasztást, s ez újra a kivitelnek emelkedését tételezi föl.

El nem vitatható élelmességük s törhetlen munkaszeretetük mellett az amerikai Unio polgárai itt is oly kedvező helyzetben vannak, milyennel más államok polgárai nem rendelkeznek. Innen fejthető meg a rohamos emelkedés.

Az Unio sok tekintetben a végletek házája s míg egyes államok millió meg millió értékű gyümölcsöt termesztenek, másokban száz meg száz mértfödre utazhatunk a nélkül, hogy számbavehető gyümölcstermeléssel találkoznánk. házat kerítő gyümölcsös legalább az új államokban oly gyakran hiányzik, hogy meglepi a felületes szemlélőt is.

Nem érdektelen, hogy Dacotában, mely mintegy három millió bushel buzát termel, 1880-ban a gyümölcstermékek értéke mindössze 156 dollárt tett ki. Nevadában 3,619 dollárt, sőt még Minesottában is, hol már a viszonyok némileg megállapodottak, s a mellékgazdasági ágak némelyike, mint például a tejgazdaság, az utolsó évtizedben meglepően haladt, a termelt gyümölcs értéket csak 121,648 dollárra teszik.

A régiebb gyümölcstermelő államoknak az új, de gyümölcstermeléssel nem bíró s arra egyelőre nem is hajlandó települők legjobb vevőik közé tartoznak. Náluk a termelő egészen a legújabb időkig a közel piaczon találta meg fogyasztóját, úgy hogy a kereskedőnek aránylag kevés vagy pedig épen semmi szerep se jutott s a gyümölcs konzerválása aránylag csekély jelentőséggel bírt. Ellenben Amerikában a nagy távolságok mellett elsőrangú fontossággal bírnak.

A vasutak, mint mindenütt, ugy eme ke reskedelmi czikknél is a legnagyobb előzenyiséget tanusítják. Olesó tarifák, gyors szállítás nélkül teljesen lehetetlen volna, hogy Florida banánjaival s Kalifornia szőlőjével s körtéivel a keleti nagy városok piaczeit ellássa, mivel a gyümölcsneműek romlandók s teriméjükhöz mérve nem képviselnek nagy értéket; a priori alig hihetnők, hogy elbírják 6—8 napi szállítás költségeit és pedig helyenkint, mint a «Nord Pacific» pályán, express-vonatokkal. Az amerikai vasuti politika főelvé, mely a forgalom emelését tüzi ki célul még a vasut részéről hozott áldozatok árán is, csudálatos eredményeket termelt e tekintetben is és ma az Unio legtávolabb részeiben termelt gyümölcsökkel nem csupán az Egyesült-Államok vannak elárasztva, hanem tetemes mennyiség kerül át Európa, főleg pedig Nagy-Britanniába is.

A gyümölcsértékesítés első és legfontosabb módját a természetben szállítás képezi. Magára az ekként forgalomba került gyümölcs mennyiségére nézve adatok nem léteznek, bizonyos azonban, hogy aránylag csekély rész az, mely más alakban jut a fogyasztók kezébe. Mindamellert, ha még nem is régi, de fejlődő s a viszonyokat tekintve, nagy jövőre hivatott iparág az u. n. fruit caning, a gyümölcsöknek bádog-

dobozokban való konzerválása. Ezt főleg Kaliforniában s New-York államban üzik nagy mérvben, részint a gazdaság mellékágaként gazdák, részint pedig önálló gyárakban.

Ezek egyike, az «Empire Fruit Company», főleg az amerikai gyümölcstermés főczikkének, az almának prezerválásával foglalkozik. Az eljárás maga nagyon egyszerű. A megmosott almákat a gyárban alkalmazott fiatal leányok egy külön e célra szerkesztett géppel meghámozzák, egy másik gép pedig a szétaprózást végzi. Az ekként elkészített gyümölcsöt azután üvegpalackokba vagy hordókba csomagolják el. Ez keresett czikk vendéglőkben, hajókon, sőt magánháztartásokban is, Európában azonban piacot hódítani idáig nem bírt s az erre irányuló kísérletek sikertelenek maradtak.

E «fruit caning»-nek nevezett eljárás, mely lényegében ugyanaz, mint a mellyel a chicagói piaczon leölt marhák nagy részét hasznosítják, alkalmas és tényleg alkalmaztatik a gyümölcsökön kívül a főzelékfélék eltartása- és hasznosítására is. Ugyane módszert különben nagy mértékben alkalmazták Nagy-Britannia ausztráliai gyarmataiban is.

Pár év előtt nagy zajt vert föl Európában és nálunk is az ugynevezett Alden-féle evaporator vagy szárító, melyet Amerikában állítólag szeltére használnak. Tapasztalataim szerint az aszalás még nem öltött tul az Oczeánon oly mérveket, mint az várható lenne. Az Alden vagy a cincinnatii «Zimmerman fruit Dryer Company» által készített aszalókkal sok helyt tettek és pedig sikeres kísérleteket, de az aszalás még maig nagy arányokat nem vett. Oly államokban, mint Ohio vagy Connecticut, még alig tettek komoly kísérleteket az aszalás elterjesztésére, bár belátják előnyeiket, tudják, hogy ez uton a gyümölcsöt könnyebben és jobban értékesíthetnék s különösen a más-ként el nem foglalt fiatal munkáskezek találnának ez uton jutalmazó keresetforrást.

Tájékozás végett szükségesnek látom kiemelni, hogy 48—50 millió dollár értékű össztermelés mellett kivitetett az Egyesült-Államokból alma aszalva 786,800 dollár értékben; zöld vagy érett állapotban 1,085,000 dollárért. A főterméket az alma képezi, másnemű gyümölcsök exportja 1883-ban csak 447,395 dollár volt, a prezervált gyümölcsöké pedig 686,517 dollár értéket képviselt.

Szőlőtő virágcserepben. Bármely szőlőttermelő, ha nem sajnál egy kis fáradságot, akár decemberben is asztalára állíthat egy szőlőtőt friss fürtökkel. Tavasszal — vagy bármikor később — tegyünk egy szőlőtő köré kosarat, faládát, vagy más e felét s töltsük meg jó földdel vagy mohával, azután fedjük be. Az eredmény az lesz, hogy a szőlőtőnek az edény földjébe vagy mohájába jutott rügyeiből gyökerek fejlődnek, melyek a talajban lévő közönséges gyökerek mellett szintén táplálják a szőlőt. Összel az edényt emeljük fel a talajról a szőlőtővel együtt, levágván ennek az edény alatti részét, és helyezzük valamely fagymentes helyre. Itt a szőlőtő tovább él és ha valamely diszesebb edénybe helyezzük, akár decemberben is az asztalra helyezhető.

SPORT.

Legújabban aklimatizált fogoly-fajok

A párisi Jardin d'Acclimatation-ban néhány év óta tenyésztettek, két fogoly-fajt, melyeknek eredeti hazája Közép-Ázsia és a Himalája-hegység. Az egyik faj a kínai Galloperdix sphenura vagy Bambusicola Thoracica, a másik pedig a bütani Perdix Hodgsoniae. Az elsőt Leroy tenyésztette Franciaországban néhány év óta, még pedig védtelen duczban, a hol a leghidegebb téli hőfokokat is kiállotta, tehát a meghonosítás leglényegesebb föltételét teljesítette.

Ez a fogoly csak valamivel kisebb a mienknél; kakas és jérece ugyanegy tollazatu és a kakas csak a sarkantyujáról ismerhető fel. Csőre fekete, melle kék alul barna szegéllyel, háta hamuszürke fehér pettyekkel és gesztenyeszínű tarkítva. Rendkívül félénk állat, mihelyt valami a legkevésbé aggasztja, összehuzza magát a földön, hogy az egyetlen dolgot, a mely rajta feltűnő, kék mellfoltját elrejtse, s minthogy egész felső teste földszinbe játszik, ez teljesen sikerül is neki. Veszély idejében, különösen, ha kutyát pillant meg, fára száll, ugyszintén éjjel és csak a költés idejekor marad a jérece a földön és rakja fészket erdőben vagy erdőszél n bokor vagy fűesomó alá, de sohasem a mezőn vagy a réten a felszállt kakas közelében, a mi a fészkek alj biztonságára nézve természetesen nagy előnnyel jár. Tojásainak száma 5—10 közt változik, kárpótlásul azonban háromszor, sőt fogságban négyszer is költ. A jérece 17—18 napig költ, a kicsinyek 10—12 napos korukban a kakas oltalma alatt már fára szállnak és a jérece másodsor tojik. Mire új fiait kikölti, az első már jó nagyok s most ezek gondozzák kisebb testvéreiket. Ok adnak nekik enni s mintha szüleik volnának, szárnyaik alatt melengetik. A három első költés bátran kitehető a zord télnek nyitott duczban. E foglyok tápláléka ugyanaz, a mi hazai foglyainké, ez idegen faj azonban sokkal gyorsabban fejlődik és az időjárás iránt kevésbé érzékeny.

A másik válfaj, a Perdix Hodgsoniae, melyet Leroy Franciaországban 1882 óta tenyészt, a hegyes-erdős Bütanból, a Himalája hegység aljáról származik. Felső tollazata hamuszürke, gesztenyeszínű keverve, szárnyai kékeszürkék fehér pontokkal, feje rozsdás barna, melle világos kék, nyakát keskeny fehér szegélyű fekete szalag díszíti. A nőtény tollazata emlékeztet a szalonkáéra, de alapszíne inkább sárgás.

A többi fogollyal ellenkezőleg ez a válfaj nem él zöldséggel, hanem gyökereket, fereket és mindenféle magot keres és folyvást a földben ás és kapar. Fészke egy a földbe ázott üregből áll, 30—95 czm. hosszú és szalmával vagy fűszálakkal van fődve. A nőtény 4—6 tojást rak, melyek fehérek és egyik végükön nagyon hegyesek és egy kis fécán-tojás nagyságúak. A tojás ideje korán kezdődik; a jérece 24 napig kotlik. A kicsinyek első gondolata, hogy kaparva élelmet keressenek a nélkül, hogy szüleik segítségére szorulanak. Már az első napokban szétmennek különböző irányokba, hogy élelmet keressenek és csak a hideg hajtja őket vissza szüleik védszárnyai alá. Tizenhét napos korukban fölrepülnek és hat

hetes korukban már meg lehet különböztetni nemüket tollazatukról.

A bütani fogoly nagyon könnyen nevelhető fel, bár a kicsinyeket dusan el kell látni mindenféle féreggel, hangyatojással, cserebogárral és sáskával. Tartós nedvesség iránt teljesen érzéketlenek, a mi nem meglepő, minthogy ezt a válfajt a féreg-kereső madarakhoz kell számítani, a melyeknek a föld nedvessége mindig kedvező, sőt szükséges.

K. Z.

Lotenyésztés és versenyek.

A szentistvánnapi lóversenyek a fővárosban a következő eredménnyel folytak le:

I. *Kétévesek versenye.* Handicap 100 frt. Távolság 950 méter. A második ló a tét és bánatok felét nyeri. (27 aláírás). Indultak: 1. Blaskovics Ernő stp. m. Kegyur (ap. Kisbér öcsese, a. Kedves Cambuscan-tól.) 55½ kg. 2. Mr. Vinea p. m. Buch a boo ap. Cambuscan, a. Duhart.) 54½ kg. 3. Batthyány Elemér nev. Blaskovics Bertalan p. k. Erény, 54 kg. 4. Esterházy Miklós stp. k. Pyrethrum (ap. Kisbér öcsese, a. Camelia Carinvaltól) 54 kg. 5. Gr. Sztáray János nev. gr. Hunyady Imrének s., k. Barège (ap. Verneul, a. Bajonette) 54 kg. 6. Mr. C. Wood s. m. Légy-jó (ap. Kisbér öcsese, a. Légyott 50 és fél kg. 7. B. Uechtritz Zsigmond pk. (ap. Buccanneer a. Crownprincess) 49 és fél kg. 8. Jankovich Gyula s. m. Vigyázz (ap. Gunnersbury, a. First Lady) 49 kg. 9. Mr. Prince p. m. Rémes (ap. Remény, a. Parva II. Cotswoldtól) 45 kg. 10. Söllinger Rudolf százados s. k. Bilanz (ap. Gunnersburg, a. Bimbó Ostregertől) 43 és fél kg. — Többször meghiusult indítás után rendben indul el a tizes mezőny. Vezet Légy-jó, mögötte Buck-a-boo, Vigyázz, Barège, a többiek esomóban. A távoszlopnál Buck-a-boo heves versenyt kezd Légy-jó-val, melyet küzdelem után egy jó nyakhosszal meg is ver. Vigyázz jó harmadik. Totalisateur 5 : 15.

II *Budapesti-díj.* 5000 frt. Adja Budapestfőváros törvényhatósága 1881-től 1885-ig 5 évre évenként. Minden országbeli 3é. és idősebb mén és kancza számára. Táv 2800 méter. A második lónak 1000 frtig a tétből és nagy bánatokból. A harmadik ló tételét menti. (10 aláírás.) 1. Blaskovics Ernő Gyöngyvirág (ap. Cambuscan, a. Harmat.) (Smart) 65 kg. 2. Fáy Halász Gida 3é. p. m. Kétes (ap. Harry Hall, a. Cataclysm) (incl. 3 és fél kg. eng.) (Baltazzi) 52 és fél kg. 3. Söllinger Rudolf százados 3é. p. m. Niatador (ap. Hastings, a. La Marjolaine) (ind. 5 kg. eng.) Little (51 kg.). 4. Gróf Sztáray János 3é. p. m. Buzgó (ap. Kisbér öcsese, a. Babér) (Grimshaw) (56 kg.). 5. ugyanez nev. gr. Hunyady Imrének 4é. s. k. Jewess (ap. Prince Charlie, a. The Jewess) (ind. 3 és fél kg. eng.) (59 kg.) (Why att). — Sikerült start után vezet Jewess, követi Buzgó és Kétes; Gyöngyvirág hátul. Az állványokkal szemközt Kétes derék futást kezd Jewess-szel, majd Buzgó megelőzi mind a kettőt. A távoszlopnál Buzgó határozottan az élre nyomul és Jewess előtt félhosszal vezetve canterban, játszva nyer. Gyöngyvirág jó harmadik. Mögötte Matadar, utolsó Kétes. Totalisateur 5 : 6.

III. *Mezei gazdák versenye.* Díj: az elsőnek 120 frt, a másodiknak 60 frt, a harmadiknak 20 frt. Oly ló, mely már kétszer futott ily versenyben, első helyre csak a második díjat nyerheti. Mezei gazdák tulajdonában levő ménnek és kanczák számára, melyek három évnél nem fiatalabbak és 6 évnél nem öregebbek. Nevezés: futtatás előtt egy órával. Az indításnál tizenegy volt jelen. Ezek egyszer körülfutották a pályát. Első lett Sigor Pál négy éves pej kanczája, Bátor.

IV. *Handicap.* 1500 frt. Minden 3é. és id. ló számára. Távolság 1600 méter. A második ló a tét és bánatok felét nyeri. (16 aláírás.) Mind a hét nevezett ló indult u. m. 1. Capt. Violet 4é. p. m. Edgar (ap. Ostreger, a. Veile) 62 kg. 2. Blaskovics Ernő 3é. p. m. Harczos (ap. Purdó, a. Beeses) 58 kg. 3. Zichy Livia grófnő 3é. s. m. Alfréd (ap. Przedswit, a. Venus Cambusbantól.) Peasnall 56 és fél kg. 4. Col Anthony 3é. p. m. Go-on (a. Struan, a. Gay Lady) (Whyan) 52 kg. 5. Dóry Jenő 3é. s. k. (ap. Strabantzer, a. Sophina Lawrence) (Davison) 50 és fél kg. 6. Nayer Arthur 3é. p. k. Fairy Queen (ap. Amaranthus, a. Fair Star Kape Flaway-tól) (Bell) 48 és fél kg. 7. Br. Uechtritz Zsigmond 3é. p. k. Teraphin (ap. Tibthorpe, a. Sorcery) (Templeman) 48 kg. — Vezet Harczos nyomában Fairy Queen, Go-on, Teraphin és a Sophia Lawrence-kancza. Így haladnak kevés változatossággal a távoszlopig, hol Go-on az élre jön fel és tetszés szerint nyer Harczos ellen. Alfréd harmadik. Totalisateur: 5 : 55.

V. *Eladó-verseny* 1000 frt. Minden 2 é. és id. ló számára. Távolság 1200 méter. Az árverési többlet fele részben a második lovat, felerészben az egyleti pénztárt illeti. A startnál megjelentek: 1. Gr. Esterházy Miklós Prognose (ap. Baromètre, a. Rolla Ostregertől 2000 forintért eladó) 48 kg. (Inovy). 2. Huszár Béla Satanella (ap. Major Arthur, a. Sabaria, eladó 2000 frtért), 48 kg. (Davison). 3. Báró Uechtritz Zsigmond 4é. p. k. Favorita (ap. Deutch Skatter, a. Maria Terézia,) eladó 2000 frtért), (Coates). 4. Mr. Vinea 2é. p. m. Fridolin (ap. Lammermoor, a. Flossie), (1000 frtért eladó), 46 és fél kg. (Grimshaw). — Kétszer meghiusult start után erős paccben vezet Favorita, utána Satanella, Fridolin, hátul Prognose. A sorrend nem is változik lényegesen. Favorita egy hosszal könnyen nyer Satanella ellen, fél hosszal hátrább. Fridolin harmadik. Totalisateur 5 : 16.

VI. *Gátverseny.* Kisbéri díj. 1000 frt. Belföldi és német lovak számára. Táv. 2800 méter. A második lónak a tét és bánatok összege, levonva ebből a nyertes ló részére annak tételét, (7 aláírás.) Futott: 1. Gr. Batthyány Elemér nev. Blaskovics Bertalan 4é. p. k. Flory (ap. Buccanneer, a. Lady Florence) (incl. 2 és fél kg. eng. 69 kg.) (Baltazzi). 2. Fáy Halász Gida 4é. p. h. Brutus (ap. Lancert, Adrienne) (incl. 2 és fél kg. eng.) 69 kg. (H. Ellis). 3. Mr. C. Wood, 5é. p. k. Radieschen (ap. Strathconan, a. Ramakin) (incl. 2 és fél kg. eng.) 71 kg. (Hanis). Vezet Flory, után Radieschen, hátul Brutus. Így haladnak a czélig. Hét hosszal nyert. Rossz harmadik. Totalisateur 5 : 8.

Az őszi lóversenyek az idén, még a kiállítás idejére esvén, sokkal érdekesebbek

CSÖNDES ÁHITAT.

lesznek, mint más években. Minden futásra harmincz-negyven lovat jelentettek be; a kiállítási nagy díjra (negyvenezer frank) 35-öt, a kétévesek versenyére (ötezer frank) 47-et, a huszezer frankos nemzeti díjra 33-at, a gödöllői ötezer frank díjra 23-at, a tizezer frankos kiállítási handicap-re 32-öt, a rákosi akadályversenyre (tizezer frank) 41-et, a nyolcezer frankos handicap-re 48-at. A magyarországi versenylovak majd mind futni fognak. Külföldi lovakat is számosat neveztek.

A nyári ügető-versenyekre a nevezéseket csütörtökön délben zárták le. A versenyek két nap fognak tartani. Első nap lesz a verseny a Wenckheim emlékdíjért 7 nevezéssel, a nagy államdíjért 5 nevezéssel, továbbá tétverseny, melyre e hó 21-ig lehetett nevezni és fiaker-verseny, melyre eddig négy nevezés történt, de nevezhetni a versenyt megelőző napig. A versenyek második napján lesz a belföldi tenyész-verseny, 7 nevezéssel, nemzetközi egyes-verseny 5, egyes verseny a hazafi-díjért 5, eladó-verseny 2 és végre vigasz-verseny 5 nevezéssel.

A debreczeni lóverseny e hó 9-én nagy közönség jelenlétében folyt le. Nagy feltűnést keltett, hogy egy Rigó nevű 3 éves ló három ízben futott és mindannyiszor győzött. A versenyre több budapesti sportsman is lerándult. Az eredmény következő: 1. Államdíj. 1000 frank. Táv. 1600 m. Elsőnek érkezett be mr. Princze «Rigó»-ja, utána br. Podmaniczky «Panasz»-a. 2. Egyleti akadályverseny. 800 frt. Táv. 3200 m. Futott: Harkányi János «Arbenne»-je, Györgyei (Tafler) Illés «Veneczi»-ja s Reinle János huszárhadnagy «Niche»-je. Nyertes: Veneczia. 3. Nagy államdíj. 2000 frank. Táv. 2000 m. Futott: mr. Princze «Rigó»-ja, br. Podmaniczky Géza «Panasz»-a. Nyertes: Rigó. 4. Gátverseny. Államdíj. 1000 frank. Táv. 2800. m. Elsőnek érkezett be Harkányi Andor «Kecses», második báró Bánffy György «Tissone», harmadik Schwarz huszárfőhadnagy «Princz» lova. 5. Mezei gazdák versenye. Elsőnek érkezett Barcza Dávid, Barcza csendbiztos fia, nyert 9 aranyat. 6. Debreczen város díja, 100 dr. es. kir. arany. Táv. 320 m. Elsőnek érkezett be: Harkányi János «Arbenne» másodiknak br. Bánffy György «Bibis», harmadiknak érkezett lovag Kutschenbach Sándor huszárfőhadnagy «Pritty Girl»-je. 7. Asszony-ságok díja. Tiszteletdíj. Táv. 2000 m. Elsőnek érkezett mr. Princze «Rigó»-ja, lovagolta maga, harmadiknak br. Bánffy György »Veroná»-ja, lovagolta maga.

A bécsi Derby idei győtesét, Vineát baleset érte. A mént ennek következtében nem küldik el Baden-Badenbe az ottani versenyekre és nagyon kérdéses, vajon egyáltalán fog-e még versenyben részt venni.

Az aacheni lóversenyek lefolyása július 26-án a következő volt. *Aachen város díja*, 1200 márka. 2600 m. táv. Első Henckel Hugó gróf «Angelo»-ja, második Violet kapitány «Olivette»-je. *Negyedosztályú államdíj*. 1500 márka, Győzött Apponyi Antal gróf Excelsior-ja, másodiknak érkezett Spiekermann O. Goldborte-ja. *Steeple chase*, 900 márka; sorrend következő: Esterházy gróf Abracadabra-ja; második Suermondt Slave-ja. Harmadosztályú államdíj 3000 m. Rarnstorff Gyldenstern «Tristig»-je első, «Antoinette» második. Eladó verseny 1800 márka. Győztes Henckel Hugó gróf Invi-

sis-e, a második Virmann Hausá-ja Steeple chase 1500 márka és női tiszteletdíj. Győzött Suermondt a Gracella-val, második Trerich hadnagy Hera-ja.

Vasparipán Pozsonyból Párisba. Vándory József főv. isk. tornatanító szerencsésen befejezte vasparipán való utazását Pozsonyt július hó 5-én hagyta el, Párisba ugyane hónap 27-én érkezett. Párisban 12 napot töltött és haza nagyobbrészt vasuton jött. A Pozsonytól Párisig való ut hossza 1400 kilométert tesz ki és Vándory naponkint átlag 127 kilométert tett vasparipán.

A leicesteri nyári lóverseny július hó 23-ikán ment végbe, az eredmény a következő: The Leicestershire Cup (Handicap.) Díj: 2000 sovereign; a másodiknak 100 sovereign, a harmadiknak 25 s uvereign. Távolság egy mértföld. (Nevezés 47.) Elsőnek érkezett be lord Hartington 5 éves Corunna nevű sárga heréltje, másodiknak mr. Abnigton 5 éves Mac-Mahon nevű pej csődöre; harmadiknak mr. Gilbert 6 éves Despair nevű sárga csődöre. Összesen 13 ló futott.

Magyar lovak külföldön. A budapesti kiállítási versenyek mellett a sportsmanek mostanában főleg a baden-badeni 20,000 márkás Zukunftspreis iránt érdeklődnek. Az 57 nevezett ló közül 25 marad meg e versenyre, közte hét Magyarországból, három Ausztriából, nyolcz Németországból, öt Angolországból és kettő Franciaországból. A magyar lovakat nagyon favorizálják. A fogadási lajstromok élén Fesztetics Tasziló gróf Fenék-je, Károlyi gróf Kegyur-ja és Sztáray János gróf Remember-e állanak már hosszabb idő óta. Károlyi gróf színeit még «Áruló» is képviseli, míg Blaskovics Ernő «Olyan nines»-et küldi e versenyre.

A baden-badeni jubileumdíj augusztus 24-én kerül eldöntésre. A nevezési zárlatig 57 lovat jelentettek be e versenyre. Ezek közt nemesak német, osztrák, magyar, dán, francia és angol, de amerikai ló is van. A legnagyobb terhet ezek kapták: Vineá 67¹/₂, Id Eole 66¹/₂, Prism 66, Pizarro 64, Reluisant 63¹/₂, Louis d'Or 61¹/₂, Blue Grass 61, Botschafter I. 61, Frangepán 61, Cambrian 59¹/₂, Antoinette 55, Clochette 55 és Buda-gyöngye 54¹/₂ kilogrammot. A főkedvencek Botschafter I. és Vineá, melyekért 5: 1-et adnak a bookmakerek.

Vadászat és lövészet.

A trónörökös görgényi medvevadászatai. A trónörökös ez évi görgényi medvevadászataira valószínűleg egészen a görgényi utig már vasuton fog utazni. Teleki Samu gróf ugyanis felkérte a vasutépítési vállalatot, hogy legalább annyira siettesse az építést, hogy egy anyagszállító vonatot be lehessen rendezni egy érdekes utazáshoz, a milyenhez hasonló utazást a trónörökös Görögországban is tett. Az építési vállalat e körülményre való tekintettel a még meg nem érkezett vashidak helyett jelentékeny költséggel kitartó szerkezetű fahidakat épít, hogy az egész vonal mentén lerakhassa talpfáit és vágányait, és hogy a kellő időben az egész vonalat bekavicsoltathassa, több kavicszállító vonatot fog naponkint indítani.

Kiállítási galamblóversenyek. Az idei galamblóversenyeknek kiváló érdekességet fog kölcsönözni a kiállítási nagy díj, melynek 10,000 frkjáért a kontinens legjelesebb lövészei fognak sikra szállani. Sportkörökben rendkívüli érdeklődéssel várják e nagy verseny eldőtét, mert ily nagy összeg galamb-versenyen nálunk még nem szerepelt s csak nagy ritkán fordult elő külföldön is. A szeptember 3., 4., 6. és 8-dikán tartandó versenyek kiállítási díjai a következő propozíciókkal vannak kapcsolatban Szeptember 3-dikán. Tiszteletdíj és 1000 frank, 7 galambra, 2 lövés-hiba a versenyből kizár. Szeptember 4-ikén a kiállítási nagy díj 10,000 frankjára, 12 galamb, 4 hiba kizár. Szept. 6-ikán Handicap 3000 frank díjjal, 9 galambra, 3 biba kizár. Szept. 8-ikán vigaszverseny 1500 frank díjjal, 7 galambra, 2 hiba kizár. A fődíjakon kívül mindennap lesznek tétversenyek és match-ok később megállapítandó propozíciók szerint.

A farkasok Franciaországban még nagyon el vannak terjedve. Pusztán 1883-ban 103,720 frank elejtési díjat fizettek 1308 farkasért, még pedig egy felnőtt farkasért 200, egy nőstényért 150 és egy fiatal farkasért 40—100 frankot. Csak 12 olyan departement van, a hol nem lőttek farkast, míg a többi departementben 1—131 közt változik számuk.

H a l á s z a t.

Migazzy gróf vidra-ebei, melyekről már a multkor megemlékeztünk, egy hét lefolyása alatt öt vidrát ejtettek el. Az elsőt Galgócz mellett, az Erdélyi-grófok birtokán, a másodikat Pálffy József gróf szomolányi uradalmában, a harmadikat, negyediket és ötödiket pedig a Zsitva folyóban.

Mentő halász-öltönyök. A mentő csónakok legénysége régebbi idő óta bir oly öltönnyel, mely 5 czm. vastag és 10—15 czm. hosszú parafa-szeletekkel van bélelve, s mely kabát gazdáját, bármily nehéz lábbelije legyen is, csak válláig engedi a vízbe merülni. Liedtke Bernhard königsbergi kereskedő e mentő öltöny szerkezetén előnyös javítást alkalmazott azáltal, hogy nem parafával, hanem elszenesített parafával béleli ki a kettős vászonból varrt ruhá-neműt. Mert míg a parafa hosszú időtartam alatt teleszivódik vízzel, a parafa-szén, még ha lenese nagyságu darabokból áll is, napokig ellentáll a víz behatásának. Ezt az öltönyt halászsoknak mellényalakban készítik, míg sportsmanek, felügyelők ily preparált kabátokat viselhetnek, melyeknek különös szerkezete fel se tűnik s így bárhol viselhetők. Az országos kiállítás halászati osztályában Migazzy Vilmos gróf mutatta be e mentő öltönyöket.

A pontynak Észak-Amerika vizeiben megkísérlett meghonosítása sikerült. Az első ily czélú kísérleteket 1875-ben eszközölték, s ez idő óta a pontytenyésztés mind állami, mind magán haltenyésztőkben nagy elterjedést nyert. 1882-ben mintegy 10,000 tenyésztő 200,000 halzsengét produkált. Jelenleg az Egyesült-Államok legkeresettebb hala a ponty s lehet, hogy még mi érjük meg, hogy amerikai pontyok fogják fedezni Európa halszükségletét.

Atletika.

— *Rovatvezető: Vermes Lajos.* —

Az «**Akilles-egylet**» versenye Palicson, november hó 1-én a következő sorrendben fog végbemenni:

I. Bajnoki gyaloglás, sullyal megnehezítve. Minden versenyző 10 kgramm nehéz súlyt köteles magával vinni, melynek eldobása, vagy a földre letévése diszkvalifikációt von maga után. A gyaloglás 30 percig tart, a minek letelte pisztolylövéllel jeleztek.

II. Bajnoki akadályverseny. Táv. 500 m. tiz akadállyal, melyek a következők: 3 egy méter magas deszkafal; két kettős gát; 2 három méter széles árok és 2 két méter széles árok, előtte egy-egy 90 centiméter magas gát.

III. Velocipéd (bicycle) verseny. Táv. 1000 m.

IV. Síkfutás. Táv. 7500 m.

V. Síkfutás. Táv. 500 m.

VI. Bajnoki akadály velocipéd (bicycle) verseny. Táv. 500 m. 5 egy méter magas akadállyal.

VII. Akadályverseny. Táv. 201 méter. 8 akadállyal, melyek a következők: a) egy négy méter széles árok, b) egy két méter széles árok, utána egy 1 méter magas gát, c) egy három méter széles árok, d) egy kettős gát, e) egy két méter széles árok utána egy 1 méter magas 60 czm. széles fal, ezután egy 2 méter széles árok, f) egy 2 méter széles árok, utána 1 m. magas gát.

VIII. Háromkerék (tricycle) verseny. Táv. 1000 méter.

IX. Sík(futó)verseny, sullyal megnehezítve. Táv. 200 méter. Minden versenyző 5 kg. súlyt köteles magával vinni.

X. Gátverseny. Táv. 1000 méter 15 gáttal, egyenkint 90 czm. magasságban.

XI. Távugrás sullyal megnehezítve. Minden versenyző 10 kg. sullyal köteles ugrani, melyet csak az ugrás megtörténte után szabad letenni.

Általános versenyszabályok Díjak: az elsőnek ezüstérem és tiszteletajándék, a másodiknak bronzérem. A nevezések ez évi okt. 25-ig Vermes Lajos egyl. titkárhoz küldendő Szabadkára.

Racsmány János szabadkai óriás, több atletikai és népiünnepélyek győztese, folyton halad a birkozás és súlyemelés terén. Legutóbbi gyakorlatok alatt önálló és sajátzerű súlyemelési gyakorlatokat mutatott be homokkal telt zsákokkal. A zsákok súlya 4—8 métermázsáig terjed. — Racsmány súlya 117 kgr., 1 méter 85 czm. magas, 39 éves.

Két új viador. Vermes Nándor 1885. aug. 2-án a Palicson tartott viadalok alkalmával ugrásból Magyarország viadora lett 1043 erőponttal, mely alkalommal 5 méter 63 czm. távolba, 185 czm. magasságba, 2 méter 95 czm. ruddal magasba ugrott. — Kükemezey Árpád 1885. aug. 2-án Palicson szintén Magyarország viadora lett korlát és nyújtó gyakorlatokból 710 erőponttal.

Olvasóinkkal tudatjuk, hogy lapunk egyik szerkesztője, Zichy Imre gróf, elu azás miatt egyelőre kilépett a Szemle szerkesztőségéből; de azért birjuk ígétét, hogy továbbra is munkatársunk marad.

ÁLTALÁNOS SZEMLE.

UDVAR és ARISZTOKRACZIA.

A kremsieri találkozás. Ő felségeik a király és királyné, valamint Rudolf trónörökös e hó 24-én délelőtt indulnak el Bécestől Kremsierbe; ugyanaz nap korán reggel Stefánia trónörökösne Miramare-ba megy. A király 24-én fogadja a különböző testületeket és küldöttségeket és meglátogatja az ottani helyőrséget. Ugyanaznap estjén Károly Lajos főherceg is Kremsierbe megy, neje ezalatt Schwabach fürdőben marad. — III. Sándor ezár és Mária Feodorowna ezárné két fiokkal Miklós trónörökösrel és György nagyfejedelemmel 25-én délelőtt érkeznek Kremsierbe, honnan 26-án utaznak el. — Sándor bolgár fejedem a pilseni hadgyakorlatoknál — melyek semmiesetre se halasztatnak el — mindenestette ott lesz, de Kremsierben nem lesz jelen. Kremsierből a király egyenesen Rokycanba, a hadgyakorlatok színhelyére megy, míg a királyné Schönbrunnba utazik. A trónörökös Bécsbe indul vissza, hogy a 2. (bécsi) hadtestet, melyet ő fensége a sz.-pölteni hadgyakorlatoknál mint hadtestparancsnok fog vezényelni, az odavonulásra előkészítse.

A király Szlavoniában. Ischlből jelentik, hogy még ő felsége elutazása előtt tett rendelkezések szerint a király szeptember 14-én három napi tartózkodásra Szlavóniába megy az ott végbemenendő katonai gyakorlatok alkalmából. Ő felsége egész udvartartásával Pozsegában fog lakni. Lakásról még csak most gondoskodnak. Pozsegában készülnek már a király fogadására: királyi szállásul a megyeház termeit fogják berendezni.

Rudolf trónörökös szeptember közepén több napra Koburg herceg birtokára Gömörmegyébe megy, részt veendő az ott tartandó nagy vadászatokon. A trónörökös a pohorellai kastélyban fog lakni. November első napjaiban, mindjárt a budapesti kiállítás berekesztése után a trónörökös pár nyolcz-tíz napra Görgény-S t.-Imrébe indul és ha a máramarosmegyei vadállományról kedvező hírek érkeznek, onnan néhány napra Máramos-Szigetre is mennek.

Stefánia trónörökösne e hó 6-án meglátogatta a pozsonyi Stefánia árvaházat, melynek védnökségét elfogadta. A város lakossága ez alkalommal nagy óvációkkal fogadta a magas vendéget: az egész várost fellobogózták, a városi árvaház pedig zöld lombokkal volt díszítve. A trónörökösne az árvaházban több gyermeket barátságosan megszólított. A kis árvák énektanáruk harmonium kísérete mellett először az osztrák néphimnusz énekeltek ily szöveggel: «Gott erhalte, Gott beschütze Unsern König unser Land», — majd rája Kölesey himnuszát.

Valdemár dán királyi herceg jegyet váltott Mária orleansi hercegnővel, a chartresi herceg leányával.

A ezár «balesete». A helsingforsi Ostra Finland külgnös balesetről ad hirt, mely Sándor ezár vonatát érte Finnországban. Mikor az udvari vonat, melyen a ezár és a ezári család utazott nagy kísérettel, Wilmanstrandba menet átrobogott a szalakalachtii hidon, egyszerre nagy recsegés ro ogás hallatszott, mire a harmadik waggonból forgácsok hullottak szerte-szét s egy koesi ablak a folyóba esett. Megszólalt azonnal a vészjel s megállott a vonat, mely sértetlen maradt; csak a kíséret waggonjában esett némi kár s a hidon felállított örök közül is megsebesült egy. Mikor a ezár a baleset okát tudakolta, azt felelték neki, hogy elfeledték bezárni a harmadik waggon ablakát, minek következtében az hozzáütődött a hid karfájához s lezakadt. A ezár nem titkolta el haragját s megparancsolta, hogy menjenek tovább. Szigoru vizsgálatot

indítottak e «bale-et» miatt, melyről azt hiszik, hogy meghiusult merénylet volt.

Aranylakodalom. Szmracsányi Ódön daróczi (Sárosmegye) földbirtokos, közelebb tartotta aranymenyegzőjét nejével, Berzeviczy Mária bárónővel. Tizenhárom felnőt, s magát szép társadalmi polczra kiküzdött gyermekük és 27 élő unokájuk van. Az aranyünnepre a szerető ivadékok mind összegyűltek az ősi házba, s ovációkban részesíték a két öreget. Az ünnepi misét Szmracsányi Pál egri cz. ka onok mondta s ő adta emelkedett, megható beszéd kíséretében agg szülőire az egyházi áldást. A templomi aktus után következett a gazdag lakoma, melyen Berzeviczy min. tanácsos mint közel rokon lelkes tósztot mondott az öreg párra. Utána fölolvasták Sarassa egri érsek üdvözlő levelét, melyben ecsetelé a szülői szeretet magasztos voltát, s a szép családi élet igaz szépségét. Ugyanez alkalommal jegyezte el a ház legifjabb leányát, Rizát, Szinnyei-Merse József min. fogalmazó. Délután valóságos népiünnep volt. A falubéli lakosság részletét ovációkban a földesurat.

Szenzációs házassági hir. Párisból azt a szenzációs és kétségtelenül kalandosan hangzó hirt közlik, hogy Don Carlos legidősebb fia, Don Jayme, és Alfonz király legidősebbik lánya, Mária de la Mercedes közt házassági frigyét terveznek. Mint-hogy a reményheli vőlegény még csak tizenöt, a leendő menyasszony pedig csak öt éves, egyelőre csak az eljegyzés történnék meg köztük. Ez az összeköttetés a spanyol Bourbon-ház két, egymással ellenséges viszonytan élő ágát kibékíténé, és a terv megvalósítása esetén a trónkövetelő fia valamikor a spanyol trónra léphetne, minthogy Donna Mária a száli törvénynek VII-ik Ferdinánd által kieszközölt megszüntetése következtében, spanyol trónutód és mint ilyen ausztriai hercegnő czimet visel.

EGYHÁZ.

A magyar püspöki kar szeptemberben Budapestén Simor János bibornok-herceg-primás elnökléte alatt értekeletet tart az alsó papság anyagi helyzetének javítása tárgyában.

Az új prágai érsek, Schönborn gróf beigtatása nagy pompával ment végbe. Az ünnepélyn k tisztán csak nemzeti jellege volt. A németek elmaradtak mind a fogadásról, mind az egyházi ünnepről, de annál nagyobb számmal gyűltek egybe a csehek. Az új érseket Weinbergében üdvözölte e őször az alpolgármester s aztán a polgári őrségtől és bandériumtól körülfogott menet megindult egy diadalkapun át Prága felé, követe a környékbeli küldöttségtől. A Roszthor előtt, hol a katonai kordon kezdődött, a prágai polgármester cseh beszéddel fogadta az érseket, kinek diszfogata előtt virágokat szórtak fehérbe öltözött leánykák. — Schönborn érsek szintén cseh nyelven válaszolt, mire a város összes harangjainak zugása mellett s tarackdurrogás közt folytatta utját az impozáns menet, A Károly-hid mindkét tornyából harsonaszó hangzott. Mikor a főp rancsnokság palotája elé ért a menet, fegyverbe szólították a diszrséget. A püspökök, az egyházi és világi méltóságok a Miklós-templom előtt vártak az érseket. Rövid istentisztelet után a székesegyházba vonult a menet. Mikor az érsek diszfogata befordult a Hradsin kapuján, a fölállított zenekar rázendítette az osztrák néphimnusz. Az istentisztelet után fogadta az érsek a hatóságok fejeit.

Esperesi jubiléum. Kiss Áron esperes, az egyháztörténelmi irodalom, valamint a tanügy lelkes bajnokának 25 éves esperesi jubiléumát a szatmári ref. egyházmegye szép ünnepéllyel fogja megülni szeptember 17-én Szatmárott az őszi egyházmegyei gyűlés alkalmával.

HALÁLOZÁSOK.

KOVÁCH ELEK.

A Szemlét fájdalmas veszteség érte. Főmunkatársa, dicskei Kovách Elek, viruló férfi korában rövid szenvedés után meghalt. Az elhunyt, az öreg Balogh Jánosnak, az egykori híres barsmegyei követnek unokája, egyike volt a legképzettebb, legkomolyabb törekvésű fiatal férfiaknak és csakis veleszületett szerénysége gátolta eddig, hogy nem játszott a nyilvánosság terén nagyobb szerepet. A Szemlében is, melynek ujév óta főmunkatársa volt, névtelenül írta józan fel-fogású, okos közgazdasági és más szakcikkeit. A hetvenes években egyideig belmunkatársa volt az Egyetértés-nek, majd a Független Hírlap-nál dolgozott. Kiadott egy figyelmet keltett röpiratot is az uzsoráról. Simonyi Ernőnek, a kivel rokonságban is állott, kedves és bizalmas embere volt, s nem egy fontos, politikai természetű ügynek elintézését rábízta. Az ugynevezett székely pucsba is be volt avatva s annak történetét készült is megírni, de nem most, a midőn még sok élő személyt kompromittálhatna. Az első magyar általános biztosító társaságnál is, a hol tiz év óta szolgált, nagyon kedvelték hivatalnoktársai s bár szerényebb állása volt, több igen fontos alkalomkor ő képviselte a társaságot. Tulságos szerénysége, fájdalom, örökös akadályul szolgált előmenetelében; de a kik ismerték a komoly, derék, tiszta lelkű férfit, megindult szívvel fogják kívánni, hogy legyen áldott emlékezte!

A család a következő gyászjelentést adta ki:

«Dicskei Kovács Vincze saját és gyermekei nevében is elszomorodott szívvel jelenti szeretett fiának, Dicskei Kovách Eleknek, a Pannonia biztosító-társulat hivatalnokának, folyó 1885. évi augusztus hó 18-ik napján délutáni 4 órakor életének 32. évében hosszabb betegeskedés után történt gyászos kimúltát. A boldogult hült tetemei a róm. kat. szertartás szerint f. é. augusztus hó 20-án délutáni 5 órakor fog-nak Budapesten VII. ker. Hársfa-utca 40. számú házból örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő sz. mise-áldozatok pedig f. hó augusztus hó 21-én reggeli 10 órakor a szent Ferenczrendiek templomában a Mindenhatónak bemutatni. Budapest, 1885. augusztus 19-én. Áldás és béke hamvainak!»

A korán elhunyt férfiú temetése e hó 20-án délután nagy részvét mellett ment végbe. A gyászoló családon, rokonokon és a jó barátokon kívül megjelentek: több író és művész, az elhunytak számos hivatalnoktársa, továbbá a józsefvárosi függetlenségi párt és magyar asztaltársaság küldött-ségei koszorúkkal. Miután a dalárda meg-

ható gyászdalt énekelt, megindult a halottas kocsia a koszorúkkal borított koporsóval a kerepesi-temető felé, a hol Madary Gábor mondott rövid bucsuztatót. Nyugodjék békében a hozzáfűzött reményeket be nem válthatott férfiú, a ki oly sokunknak «fhebilis occidit!»

Lipovniczky István.

A magyarországi katolikus klérust egymásután érik a súlyos csapások. Alig zárult be a váci székesegyház kriptájának az ajtaja Peitler Antal koporsója fölött, Nagyváradon kondultak meg a harangok, hirdelve *Lipovniczky* István püspök elhunytát. Áldásos működés emléke fűződik életéhez, mely több mint tiz év óta kínos és örömtelen volt. *Lipovniczky* István régi nemes szülőktől Aranyos-Maróthon, 1814. augusztus 15-én született. Tizenhét éves korában lépett az esztergomi érseki megye papnevelőjébe 1838 augusztus 21-ikén felszentelték áldozópappá s azonnal udvari káplán lett. Liptai Antal mellé Udvardra küldték s egyházi teendőin kívül buzgó munkásságot fejtett ki a barsi és komáromi megyegyűléseken. Híre eljutott Kopácsi herezeg-primáshoz, ki őt maga mellé rendelte könyvtárnoknak. Ettől kezdve folyton emelkedett mind paptársai, mind a megyebizottsági tagok szemében. 1846-ban megválasztották komáromi plébánosnak s mint ilyen megnyerte nemcsak hívei szeretetét, hanem az egész város bizalmát és tiszteletét. 1848-ban, midőn Komáromban leégett a templom 500 házzal együtt, *Lipovniczky* első volt a nyomor enyhítésén fáradozók közt. Szétosztotta készpénzét és gyűjtést indított, a mely által sikerült újból felépíttetnie a Szt-András-templomot. Komáromban érte meg a nemzeti szabadság napjának felvirradását és elhomályosodását. Plébániáját összebombázták, s idegen helyre kellett vonulnia, majd sátor alatt talált menhelyet, s a midőn neki lett volna szüksége támogatásra, ő támogatott másokat. A betegeket ápolta, a szegényeket segélyezte, a menekülőket elősegítette menekülésükben. Egyik káplánja meghalt, a másik betegen feküdt, de ő a bombák zápora közt is eljárta betegeihez, eltemette halottait. Mindennek jutalma az lón, hogy a vár feladása után a törvényszék elé hurczolták. A vádak egész sorozatát emelték ellene, de ő megtanulván vizsgálati fogsága alatt a katonai büntetőkódex paragrafusait, hatalmasan védte magát. Végre meghozták az ítéletet és ez az ítélet halálra szült. Augusztus 2-án hirdették ki előtte a határozatot, a mely azonban nem hajtatott végre. Megkegyelmeztek neki s elvitték a kuffsteini vár börtönébe, hol öt évet kellett elszenvednie.

Kiszabadulása után visszatért Esztergomba, hol más alkalmazást a könyvtár-őrinnél nem kaphatott. Előljárói nem merték másra alkalmazni, jóllehet 1856-ban a primás kinevezte esztergomi apáttá. A mel-lőzés nem tartott soká. 1860-ban, az alkotmányos élet ébredésekor, az érsekújvári plébániára nevezték ki, a következő évben az esztergomi székeskáptalanba. Szónoklatai ekkor tájban kezdtek nagy hirre vergődni s neve szélesebb körben vált ismeretessé. 1862. augusztus 24-ikén ünnepelte meg primicziájának 25-ik évfordulóját, nagyszá-

barátai és hívei általános öröme közt. Két év mulva, 1864-ben királyi táblai prelátus 1866-ban arbei ezimzetes püspök s a magyar királyi helytartótanácsnál tanácsos, majd 1867-ben a közoktatásügyi miniszteriumban miniszteri tanácsos lett. A koronázás alkalmával, mint a püspöki kar legfiatalabb tagja, ő vitte az apostoli keresztet s ugyanebben az évben kapta ő felségétől a Szent-István-rend kiskeresztjét. A király kegy a következő évben, 1868. augusztus 26-án Nagyvárad pü-pöki székébe emelte. Beigtatása 1869. június 9-én ment végbe nagy ünnepélyességek között. Ettől kezdve a legnagyobb bőkezűséget fejté ki s kevesen vannak főpapjaink közt, kik oly sokat áldoztak volna a szegény tanulók nevel-tése érdekében, mint ő tevő. Résztvett a vatikáni zsinaton; elnyerte a jeruzsálemi szent sir-rend nagykeresztjét. 1872-ben Peitler Antallal együtt emeltetett a belső titkos tanácsosok sorába. Később a pápa trónál-ója és római gróf lett. Három év előtt ő felsége a vaskorona-rend első osztályával tüntette ki.

Püspöki kormányzásának az egész váradi egyházmegyében vannak hosszú időkre szóló nyomai. A székesegyháznak több ezer forintot ékes öltönyököt szerzett. Nagy öröme telt szegény templomok felszerelésében. Csorvácson, Nagy-Szalontán, Mező-Berényben lel-késztségeket alapított; J.-Vásárhelyen, Ilos-ván, Zilahon, Kondoroson, Zsibón új tem-plokat építtetett; a tanítói állomások jövedelmeit újra szervezte; szegényebb lel-késztségek javadalmaikat kipótolta; a káplá-nok fizetéséhez 1870 óta évenként 100—100 frttal járult; nem volt papja, nem tanítója, kit, ha segélyért hozzáfordult, vigasz nél-kül hagyott volna. Várad szegényei közt püspöksége óta minden hó 1-én 300 frtot osztott ki alamizsnára; konyhájáról napon-kint 12 család vitette el eledelét. Nagy gondot fordított a tan- és nevelésügyre. A tanítók segélyére 8000 frt alapítványt tett; Váradnak Velenceze részébe bevezette az apácákat; tanítói állomásokat létesített. 1880-ban megünne-pelte székesegyházának százados jubileumát. Gondoskodott, hogy a székesegyház Storno által restauráltassék s az most a Tiszántulnak egyik látni érde-mes alkotása. A boldogult püspök bőkezű-ségét csak vendégszeretete multa fölül. Egy-házmegyéje minden papjának az ő palotá-jába kellett megszállania, mely csak ritkán volt vendégek híjával. József főherczeg min-dig kiváló kegyében részesítette a derék főpapot, s a László-fürdőben épített kápolna felszentelésénél két kis fiával együtt meg-jelent. Az irodalom is buzgó és bőkezű pártolót ves tett benne. Alig van magyar író, kinek műveit és arczképét ne szerzte volna meg értékes magánkönyvtára szá-mára. A váradi püspökség történetét Bu-nyitay Vinczéval megíratta és kiadatta, pap-jait pedig megajándékozta az egyházmegye remek kivitelű térképével.

Lónyay Gábor, a magyar közélet egyik kitl-nősége, 80 éves korában. Zemplénmegye követévé választotta 1835-ben s ettől fogva 1875-ig, tagja volt minden országgyűlésnek. Az irodalom terén is hasznos munkásságot fejtett ki. A negyvenes években sok cikkét közölte Kossuth «Pesti Hir-lap»-ja, az ötvenes években pedig lefordította s kiadta négy kötetben Papst mezőgazdasági mun-káját.

Hardegg Mária grófnő 28 éves korában Bécsben.

Glavina Lajos, Zalamegye főispánja e hó 15-én. Már 1848-ban orsz. képviselő volt; főispánná pár évvel ezelőtt nevezték ki az elhunyt Ürményi József helyére.

Schott József, Pozsony megye alispánja.

Kassay Sámuel jogakadémiai tanár Nagyváradon.

Worsaae dán régiségbuvár s egy időben közoktatási miniszter.

Telepi Károly veterán színész 92 éves korában Tardon.

Piat Károly több éven át francia hírlapok budapesti levelezője Nagybányán.

Corte olasz tábornok, ki 1870-ben részt vett a Porta Pián.

Curtius György, német jeles nyelvtudós Drezdában e hó 14-én. Testvére volt Curtius Ernőnek, a hírneves történetírónak. Kiválóbb művei: «Az összehasonlító nyelvészet és a klasszika filológia», «A görög etimológia alapvonalai», «Filológia és nyelvtudomány», «Görög nyelvtan» s számos kisebb-nagyobb tanulmány. Mintegy hatvanöt évet élt.

Varga János, a váci országos fegyház igazgatója e hó 15-én 36 éves korában.

Monzon sevillai érsek e hó 11-én kolerában.

HADSEREG.

Ágyu a honvédeknek. A komáromi tüzérezred a hadügyminiszter parancsára két úteg tüzért vezényel a nyitrai honvédsáttortáborba. Ez az első eset, hogy önálló csapatokban működő honvédhadosztály saját rendelkezésére ágyúteget kap.

A lugosi hadosztály-gyakorlatokra körülbelül 3000 közös hadseregbeli katonát és ugyanannyi honvédet összpontosítanak e hó végén Lugoson. A csapatok e hó 22-ikén érkeztek meg Lugosra, hol több napig tartatnak a hadosztály-gyakorlatok.

IRODALOM.

Költői olvasmányok című tankönyv jelent meg dr. Dengi Jánostól. A románcokat, balladákat és szubjektív költeményeket tartalmazó kötet ügyesen van összeállítva és magyarázó jegyzetekkel kísérve. Ára 1 frt 20 kr.

Az első fecske a naptárak közt a Svihák-naptár, mely Szabó Endre szerkesztésében számos csinos képpel és mulattató tartalommal Szent-István napján jelent meg. Ára csak 50 kr.

SZINHÁZ.

A nemzeti színház őszi ujdonságai lesznek: Csikytól «A fekete pont», Jókaitól «Fekete gyémántok» és Rákosi Jenőtől az «Endre és Johanna» című tragédia. Az idegen irodalmakból előadásra vannak kitűzve Goethe «Faust»-ja, Shakespeare «Antonius és Cleopatra»-ja és Claretie magyar tárgyú drámája, a «Zilah herceg».

Bartolucci Viktoria k. a. megmaradt az operaház tagjának. Az igazgatóság készséggel fogadta az énekesnőnek erre nézve kifejezett óhaját s előbbi felmondására, melyet úgy látszik megbánt, egyszerűen fagyolt vetett. Bartolucci k. a. szeptember elsején kezdi meg újra működését.

MŰVÉSZET

Festészeti női tanfolyamot szándékozik felállítani már a jövő évben a közoktatásiügyi miniszter s e célra a magyar tudományos akadémia palotájának azokat az elsőemeleti helyiségeit bérelte ki, a melyekben Arany János lakott. A tanfolyam szervezése most van munkában.

KIÁLLITÁSI HIREK.

A király születésnapjának előestéjét fényes ünnepellyel ülte meg a kiállítási bizottság. A közönség oly nagy érdeklődéssel viseltetett az ünnepély iránt, hogy az élénken emlékeztetett a megnyitás lázas és izgatott napjaira. A látogatók száma a 30–40 ezer között váltakozott. A terület gazdagon volt ez alkalomból lomb- és zászlódisszal ékítve. A villamos lámpák tartóit lomb-füzér kötötte össze. Zászló és Magyarország czimere emelte az ünnepi dísz minden feltűnő helyen. Százhetven ivlámpa szórta fehér fényét a sétáló közönségre, a keleti pavilon tornyáról pedig óriási reflektor-lámpa vetette lángkévéit az iparsarnok koronás kupolájára, hol tizenkét villamos fáklya terjesztett vakító fényt.

Kitüntetések a kiállítás alkalmából. A kiállítás főbb tisztviselői, a versenyen kívül álló kiállítók és a kiállítási bizottságok több tagjának kitüntetését a legközelebbi napokban teszi közzé a hivatalos lap. A király e kitüntetések születésnapján írta alá. Ezzel azonban a kitüntetések sorozata még nincs befejezve, a mennyiben a kiállítás körül érdemeket szerzett kiállítók csak a jövő hó végén lesznek kitüntetve.

Fejedelmi vendégek a kiállításon. Sándor bolgár fejedelem a múlt héten ismét Budapesten volt s ez alkalommal hosszabb időt szentelt az országos kiállítás megtekintésére. Milán szerb király és Natália királyné szeptember 6-án érkeznek ide a kiállítás megtekintésére. Lajos bajor királyt is várják már több nap óta.

A milliomodik jegyet Szent-István napján délután 1 és fél órakor adták ki két katonapéknek. A katonák t. i. féljeggyel mehetnek be. A két szerencsés katonát a száz sorsjegyből álló jutalmat egymás közt tesvériesen megosztotta.

Csehek Budapesten. Legközelebb ismét másfél-ezer cseh vendég látogatja meg az országos kiállítást. E kirándulást a csaszlani gazdasági egyesület rendezi, s a nagy társaság e hónap 24-ikén délután érkezik Bécsbe, honnan rövid tartózkodás után Budapestre indul.

Időleges kiállítások. A legközelebbi hetek folyamán számos időszaki kiállítás fog kiállításunknak különös érdeket kölesönözni. Még a mostani vírágkiállítás tartama alatt, e hó 20-ikán nyit meg a nemzetközi méh-kiállítás. A kiállítással egyidejűleg lett megnyitva az első magyar méhészeti kongresszus. Szeptember 1-én fog megnyitni a nemzetközi tenyész- és hizott sertés kiállítás (Kőbányán), valamint a nemzetközi tenyész szarvasmarha kiállítás is.

Bukarestből, az ottani magyarok kezdeményezésére tömeges fölrándulást terveznek Budapestre, az országos kiállítás megtekintése céljából. A magyar bizottsági tagok azt óhajtják, hogy a fölrándulók szónokai románok legyenek. A felrándulókhöz még számos román család csatlakozik Bureuból, Plojestből, Pitestből, Tituból, Gaestből és Gyurgyevóból.

Horvát látogatók. Horvátországból újabb nagyobb társaság tervez kirándulást külön vonaton a kiállítás megtekintésére. A kirándulást a horvát-szlavon gazdasági egyesület rendezi, mely a kapronczai főkegyelet erre vonatkozó indítványát elfogadván, az összes főkegyesületeket részvételre szólítja fel. Mihelyt a résztvevők száma elég nagy lesz, a program meg fog állapíttatni.

A német vasuti egyesület látogatása. A főváros kiállítási bizottságához újabb bejelentették, hogy aug. 24-én a német vasuti egyesület, melynek kötelekibe a dán, svéd norvég vasutak is tartoznak, a kiállításra tekintettel, itt tartja közgyűlését. Ők egyáltalán semmi ünnepeltetést nem kérnek s csupán a főváros iránti udvariságból jelentik érkezésüket.

N Ó V I L Á G.

Galáns főherceg. Grillné-Csillag Teréz asszonyt, a nemzeti színház kitűnő művésznőjét — ki hosszas betegségéből már annyira felépült, hogy a jövő hó elején újra fölléphet — ritka kitüntetés érte a Margitszigeten, hol julius elseje óta lakik férjével és egyéves kis leánykájával. József főhercegnek ugyanis, ki egy pár hét óta szintén a szigeten tartózkodik, feltűnt a Grillék gyönyörű kis gyermeke, megbarátkozott vele s naponkint magához hívta. A művésznő iránt, ki ekkor betegesen feküdt szintén meleg érdeklődést tanúsított, s a fürdőorvostól több ízben kérdezősködött a beteg állapota felől, pár nappal ezelőtt pedig, midőn a művésznő az Arany János-fa alatt olvasgatott, hozzá lépett s e szavakkal: «Engedje meg, hogy minden ceremónia nélkül magamat mint háziurat itt bemutassam», helyet foglalt mellette a padon, s páratlan nyájassággal és jósággal elkezdett vele társalogni, mintha régi jó ismerősök volnának. A jeles művésznő szerény és kedves modora annyira megnyerte a főherceg tetszését, hogy ettől fogva mindennap felkereste Grilléket a reggeli asztalnál s egy-két órát töltött társaságukban. «Személyesen kérdezősködöm hogyléte felől a honvédség kötelekibe tartozó művésznőnél» jegyzé meg a minap tréfásan, minthogy a művésznő férje a bemutatásnál mint szabadságolt állományu honvéd huszárhadnagy jelentkezett. József főherceg ma elhagyta a szigetet s bucsulátogatása alkalmával egy szép rózsabokrétát nyújtott át Grillének; a bokréta alá kisérő levélke volt tűzve a főherceg által saját kezűleg írott következő ajánlással: «A női és anyai erények iránti legbensőbb hódolata jeléül és margitszigeti emlékül. 1885. augusztus 16. József főherceg». A főherceg azzal az ígérettel vált meg a művésznőtől, hogy jelen lesz föllépésénél a nemzeti színházban, hol már évek óta nem volt.

Tartalom: Massenet és Delibes. — Magyar-francia barátság, írta R. Gy. — Francziák Magyarországon. — Merán grófnő. — Ajánló levelek nagyurakhoz, nagyuraktól, írta *.*. — Szépirodalom: Petőfihez (vers), írta François Coppée, fordította Ábrányi Emil. — A lepecsételt patikárusné, írta Erdélyi Gyula. — Ritka barátság. — Az ifjúságról (vers), írta Inczédi László. — Viszontlátás, írta Regmeczi P. János. — Közgazdaság: Gyümölcs értékesítése Amerikában. — Sport: Legujabban aklimatizált fogoly-fajok. — Lótenyésztés és versenyek. — Vadászat és lövészet. — Halászat. — Atletika. — Általános szemle. Udvar és arisztokraczia. — Egyház. — Halálozások. Kovách Elek. Lipovniczky István. — Hadsereg. — Irodalom. — Színház. — Művészet. — Nővilág. — Kiállítási hírek.

Képek: Delibes Leó és Massenet Jules. — Gastein. Hazatérés az alpesekről. — Tátrafüred. — Csöndes áhítat.

Kiadótulajdonosok: Gr. Kreith Béla és Zarándy A. Gáspár.

Hirdetések

LÉDECZY SÁNDOR
zongoragyáros

hatvani-utca 8. szám

ajálja a mai válogatott igényeknek megfelelő és dúsan felszerelt zongoráit a n. é. közönség becses figyelmébe. Külföldi és saját gyártmányu hangverseny-, ugyisint rövid u. n. stuz zongorák a legjobb minőségben és jutányos áron kaphatók. Javítások és hangolások elfogadtatnak és teljesíttetnek.

Id. Müller J.

ürmös-kivonata

Kapható:

Budapest, IV. rostély-u. 5. sz.

tea és finom sütemény-sütőjében

az «arany percz»-nél

valamint az előbbkelő fűszerárusoknál.

Használati utasítás

a legjobb minőségű ürmös előállítására, mely minden időben elkészíthető és az egészségnek igen hasznos.

Minthogy a legtöbb ürmö-készítők az édes anyagot musttal helyettesítik, úgy hogy az ily ürmös elvezése fejfájást és más kellemetlen bajokat okoz, minden ürmös-barátunk és nagyobb vendéglők tulajdonosainak évek óta megjobbitott.

Ürmös kivonatomat

a legmelegebben ajánlhatom.

1 iteze vörös borra 4 lat törött cukor és az ürmös-essenciából 4 kávéskanállal, hölgyeknek 1 lat cukorral több vé etik.

Ez a keverék

a legjobb és legegészségesebb ürmöst adja.

A ki egyszer essenciából készült ürmöst élvezett, soha más ürmöst nem iszik.

Vendéglő-tulajdonosok, kik ürmöst akarnak készíteni, 8 iteze borra egy palaczk essenciát és egy font törött cukrot vegyenek bele, mely a legjobb ürmöst adja.

Essenciám évek hosszáig eltehető.

NB. Gyomor-elgyengülés, rossz étvágykor és görcsöknél, 1 vagy két kanállal ezen essenciából bevéve, a legjobb hatással van.

Legújabb időben ezen essenciával

a hideglelés ellen

kísérletek tétettek, és mint csodálatos jó gyógyszer bebizonyult.

Utazóknak - kik olyan vidéken utaznak, hol rossz bor vagy rossz víz létezik, ezen essenciám elkerülhetlen szükséges.

Egy falusi iskolában se hiányozzék ezen essenciám midőn rendszeren a gyermekek betegségei romlott gyomortól erednek és 1 kávéskanállal ezen essenciából beadva a gyermeknek segítve van.

Minden nagyobb gyári és egyéb műhelyeknek essenciám mint kellemes gyógyszert ajánlhatom.

Essenciám egy házban se hiányozzék, különösen falun, hol orvosi segély nem oly gyorsan található.

Egy palaczk ára használati utasítással együtt 50 kr.

Legkisebb küldemény 6 palaczk.

Egy 1 itezés palaczk ára 1 frt. 80 kr.

Egy 2 itezés palaczk ára 3 frt. 50 kr.

(Utánózás ellen!)

Csak az az essencia az én gyártmányom, hol a palaczkon nevem be van öntve.

BUDAPESTI KALAUZ.

BANKOK ÉS HITELINTÉZETEK.

Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár központi osztály V. Dorottya-u. 4. budai osztály II. ker. Fő-utca 2. józsefvárosi osztály VIII., Kerepesi ut 69. sz.

Budapest III. ker. takarékpénztár III. ker. Lajos-utca 221.

Budapesti iparbank V. ker. József tér 9.

Első osztrák takarékpénztárral egyesült általános ellátási intézet magyarországi képviselősege V. Dorottya-u. 8.

Első viszonylagos takaré- és segélyszövetkezet VII. ker. Dohány-u. 3.

Kereskedelmi takaré- és hitelszövetkezet V., Gizella-tér 2.

Kisbirtokosok országos földhitelintézete IV., Károly-körút 10.

Központi ipartársulati hitelintézet IV. ke. Váci-u. 8.

«Lipót» takaré- és hitelegylet VII., Király-u. 39.

Magyar általános hitelbank V. ker. Nádor-u. 12.

Magyar általános takarékpénztár-részvénytársaság V. József-tér 8.

Magyar földhitelintézet V., Bálvány u. 7.

Magyar jelzálog-hitelbank V. ker. Erzsébet-tér 9.

Magyar leszámítoló és pénzváltó bank V., Dorottya-u. 8.

Magyar országos bank részvénytársulat V., Nádor-u. 9.

Magyar országos központi takarékpénztár IV., Bécsi-u. 4.

Osztrák földhitelintézet IV. ker. Bécsi-u. 5.

Osztrák magyar bank V. ker. József-tér 2.

Pesti hazai első takarékpénztár egyesület V., Egyetem-u. 2.

Pesti magyar kereskedelmi bank V., Dorottya-u. 1.

BIZTOSÍTÓ INTÉZETEK.

Adriai biztosító társulat cs. kir. sz. IV. Váci-u. 9. saját házában.

Anker élet- és járadék-biztosító társaság V., Gizella-tér 6.

Assicurazioni Generali biztosító intézet V., Dorottya-u. 10.

Azienda osztr. francia elemi és baleset-biztosító társaság magyarországi képviselősege IV., Hajó-utca 2.

Első magyar ált. biztosító társaság Budapest IV., Vigadó tér 1. saját háza.

Foncière Pesti biztosító intézet V., Sas u. 10.

Gresham életbirt. társaság magyarországi fiókja V., Ferencz-József-tér 5. és 6.

Magyar-francia biztosító részvénytársaság IV., Városház-tér 1.

SZÁLLODÁK.

Angol királynő IV. ker. Deák-Ferencz-u. 1. sz.

Aranyas IV. Ujvilág-u. 3. sz.

Grand Hôtel Hungaria IV., Hid-utca 1.

Erzsébet királyné IV., Egyetem-utca 5.

Európa szálloda V., Ferencz-József-tér 7.

Fehér hattyu VII., Kerepesi-ut 4.

Fehér ló VIII., Kerepesi-ut 15.

Frohner szálloda V. ker. Nádor-utca 22.

István főherceg V., Akadémia-utca 1.

London városa VI. ker. Váci-körút 65.

Magyar király V. ker. Dorottya-utca 2.

Nemzeti szálloda IV. ker. Váci-utca 20.

Orient-szálloda VII., Kerepesi-ut 42.

Pannonia szálloda VIII., Kerepesi-ut 7.

Páris városa VI., Váci-körút 25.

Széchenyi szálloda II., Lánchid-utca 12.

Tigris szálloda V., Nádor u. 5.

Vadászkürt szálloda IV., Kis-hid-utca 5.

FÜRDŐK ÉS FORRÁSOK.

Császárfürdő III. Zsigmond-u. 31. Diánafürdő V., Ferencz-József-tér 3.

Gs hwindt-féle fürdőintézet VIII., Üllői-ut.

Ráczfürdő természetes forrás és gőzfürdő I., Hadnagy u. 2. és 4.

Rudasfürdő természetes forrásfürdő I., Rudasfürdő-tér 5. 6.

Lukácsfürdő III., Zsigmond-u. 31.

Margitszigeti fürdő Margitsziget.

Sárosfürdő I., Gellért-rakpart 40.

KÖZLEKEDÉSI INTÉZETEK.

Ferencz-csatorna gőzvontatási vállalat V., Mária-Valéria u. 10.

Osztr. államvasut társulat magyar vonalainak üzletvezetősege VI., Teréz-Körút 50.

Első cs. kir. szab. dunagőzhajózási társaság forgalmi igazgatóság V., Rudolf rakpart saját ház.

Magyar észak-keleti vasut II. ker. Lánchid-u. 1.

Magyar királyi államvasutak VI., Andrássy-ut 87.